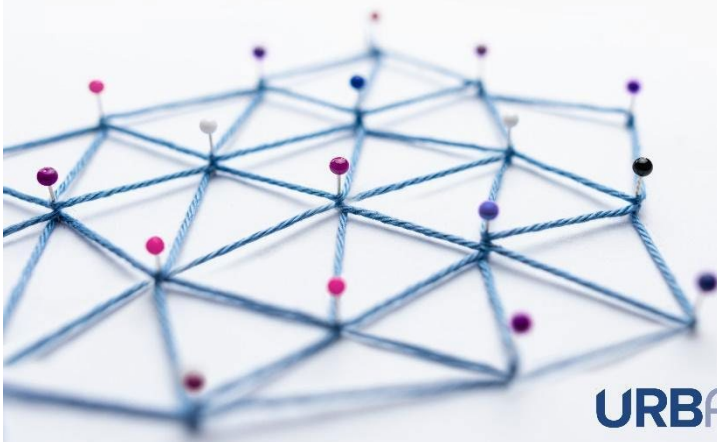

PLANI I INTEGRUAR I VEPRIMIT TË TIRANËS

LET'S GO CIRCULAR!

Paving the way for a circular transition of cities

URBACT

Co-funded by
the European Union
Interreg

TABELA E PËRMBAJTJES

TË DHËNA	4
1.1 Çfarë është URBACT	4
1.2 Rrjeti LET’S GO CIRCULAR!	4
1.3 Çfarë është IAP	4
1.4 Kontribuesit e ULG – Tiranë	4
PJESA I: Konteksti i qytetit dhe përkufizimi i sfidave politike	6
2 Konteksti lokal dhe sfida e politike	6
2.1 Konteksti kombëtar	6
2.2 Konteksti lokal	6
2.3 Sfida e politikës	10
3 Vizioni	11
4 Referencë e shkurtër mbi kornizën metodologjike	11
PJESA II: Logjika e përgjithshme dhe qasja e integruar	13
5 Objektivat strategjike të IAP	13
6 Temat dhe linjat e ndërhyrjes	14
6.1 Objektivat specifike (operative)	14
Veprimet:	15
7 Veprimet pilot	30
7.1 Veprimi pilot 1 – Mbështetje Financiare për Bizneset me Fokus Riperdorimin	30
7.2 Veprimi pilot 2 – Evente të Gjelbra dhe Analiza e Flukseve të Materialeve (Mbështetje nga ICLEI)	31
PJESA III: Detajet e planifikimit të veprimeve	32
8 Prezantimi i detajuar i veprimeve	32
9 Lista e prioritizuar e veprimeve	33
9.1 Metodologjia e prioritizimit	33
PJESA IV: Kuadri i zbatimit	48
10 Plani financiar	48
11 Plani kohor	49
12 Plani i zbutjes së rreziqeve	49
13 Kuadri i monitorimit	54
Përfundime	56

TË DHËNA

- Çfarë është URBACT
- Rrjeti LET'S GO CIRCULAR!
- Çfarë është IAP
- Kontribuesit e ULG

1.1 Çfarë është URBACT

URBACT është një program i Bashkimit Evropian që promovon zhvillimin e qëndrueshëm urban duke nxitur bashkëpunimin dhe shkëmbimin e njohurive midis qyteteve në të gjithë Evropën. Ai ofron një platformë ku qytetet mund të ndajnë praktikat më të mira, të zhvillojnë plane veprimi të integruara dhe të zbatojnë zgjidhje inovative për sfida si ndryshimet klimatike, përfshirja sociale, mobiliteti dhe ekonomia qarkulluese. Duke lidhur bashkitë, politikëbërësit dhe aktorët lokalë, URBACT forcon kapacitetet vendore dhe promovon qeverisjen pjesëmarrëse, duke siguruar që politikat urbane të jenë gjithëpërfshirëse dhe me ndikim real.

1.2 Rrjeti LET'S GO CIRCULAR!

LET'S GO CIRCULAR" është një Rrjet Planifikimi Veprimi në kuadër të programit URBACT IV, i lançuar zyrtarisht në Qershor 2023 me Mynihun si Partner Udhëheqës. Rrjeti bashkon dhjetë qytete evropiane: Mynihun, Cluj-Napoca, Korfuzin (Kapodistriaki Development S.A.), Granadën, Malmën, Rigën, Oulun, Guimarães, Lisbonën dhe Tiranën (si partnere IPA), me synimin për të hartuar strategji të integruara për tranzicionin urban drejt ekonomisë qarkulluese.

Rrjeti operon mbi kuadrin e Shkallës 10R (nga Refuzimi te Rikuperimi), duke trajtuar tema si qeverisja, edukimi dhe ndërgjegjësimi, inovacioni dhe sipërmarrja, si dhe infrastruktura qarkulluese. Objektivi kryesor është zhvillimi i Planeve të Veprimit të Integruara (IAP) deri në vitin 2025, që mbështesin ekonomi qarkulluese të qëndrueshme, gjithëpërfshirëse dhe me efikasitet në përdorimin e burimeve duke ndihmuar qytetet të mbyllin ciklet e materialeve, të nxisin ndryshimin e sjelljes dhe të zbatojnë zgjidhje konkrete të bazuara në ripërdorim në nivel lokal.

1.3 Çfarë është IAP

Plani i Veprimit i Integruar (IAP) është një dokument strategjik i bashkëkrijuar në nivel lokal, i cili përkthen vizionin e një qyteti në masa konkrete veprimi. I zhvilluar nga Grupi Lokal URBACT (ULG), ai përshkruan veprime specifike për adresimin e sfidave kryesore urbane, duke përcaktuar afatet kohore, përgjegjësitë, kostot, burimet e financimit dhe treguesit e monitorimit.

Për Tiranën, ky plan fokusohet në mundësimin e tranzicionit lokal drejt ekonomisë qarkulluese përmes masave që promovojnë ripërdorimin, inovacionin e gjelbër, eventet e qëndrueshme dhe ndryshimin e sjelljes duke lidhur objektivat mjedisore me mundësitë ekonomike lokale.

1.4 Kontributorët e ULG – Tiranë

Grupi Lokal URBACT (ULG) i Tiranës bashkon aktorë nga i gjithë ekosistemi i qytetit: departamente bashkiake, ndërmarrje publike, shoqëri civile, akademi dhe biznese lokale. Kontributorët kryesorë përfshijnë përfaqësues nga Bashkia e Tiranës (Drejtoria e Mjedisit, Drejtoria e Parqeve dhe Rekreacionit, Drejtoria e Zhvillimit Ekonomik, Drejtoria e Arsimit), Eco Tirana, Ministria e Turizmit dhe Mjedisit, universitete, OJF dhe ndërmarrje private të angazhuara në ripërdorim dhe qëndrueshmëri.

Përmes workshop-eve të rregullta, pyetësorëve dhe shkëmbimeve me partnerë evropianë, ky grup bashkë-dizenjoi vizionin, përcaktoi prioritetet e veprimit dhe kontribuoi në hartimin e IAP-it të Tiranës si një udhërrëfyes i përbashkët drejt një qyteti më qarkullues, rezilient dhe inovativ.

- Qëllimi i këtij dokumenti
- Vizioni dhe objektivat strategjike
- Fokusi në linjat e ndërhyrjes
- Veprimet për secilën linjë ndërhyrjeje
- Planin e përgjithshëm kohor për zbatimin e veprimeve

PJESA I: Konteksti i Qytetit dhe Përkufizimi i Sfidës së Politikës

Konteksti lokal dhe sfida e politike

2.1 Konteksti kombëtar

Shqipëria po përqafton gjithnjë e më shumë konceptin e ekonomisë qarkulluese si një mjet për të arritur rritje të qëndrueshme, për të adresuar problematikat mjedisore dhe për të përmbushur objektivat e integritetit në Bashkimin Evropian dhe bashkëpunimit rajonal.

Rritja ekonomike dhe niveli në rritje i konsumit në Shqipëri pritet të rrisin kërkesën për lëndë të para, gjë që mund të pengojë përpjekjet për reduktimin e presioneve mjedisore dhe të kufizojë mundësitë për rritjen e konkurrueshmërisë dhe reziliencës ekonomike. Megjithatë produktiviteti i burimeve është dyfishuar gjatë periudhës 2016–2021, Shqipëria vijon të përballlet me sfida të konsiderueshme në përmirësimin e qëndrueshmërisë mjedisore.

Këto zhvillime përkeqësojnë sfidat në menaxhimin e mbetjeve, duke rrezikuar ekosistemet dhe duke rritur ndjeshmërinë ndaj ndryshimeve klimatike. Ndërkohë që gjenerimi i mbetjeve në Shqipëri është rreth 30% më i ulët se mesatarja e BE-së, rritja e konsumit mund të përkeqësojë problemet me venddepozitimet e paligjshme, ndotjen nga mbetjet e shpërndara dhe menaxhimin joefikas të mbetjeve. Këto probleme shoqërohen me një normë të ulët riciklimi të mbetjeve urbane (rreth 17%, kryesisht përmes mbledhjes informale) si dhe me ndotje të konsiderueshme detare, e shkaktuar nga rrjedhjet e larta të plastikës.

Përpjekjet e Shqipërisë për anëtarësim në BE dhe angazhimi ndaj Agjendës së Gjelbër për Ballkanin Perëndimor përbëjnë shtysa kryesore për iniciativat në fushën e ekonomisë qarkulluese. Në kuadër të këtij procesi, Shqipëria po harmonizon politikat mjedisore me standardet dhe rregulloret e BE-së. Janë ndërmarrë hapa për përmirësimin e eficiencës energjetike dhe të burimeve, reduktimin e mbetjeve, promovimin e riciklimit dhe zbatimin e praktikave miqësore me mjedisin, duke reflektuar një angazhim në rritje për reduktimin e ndikimit mjedisor. Megjithatë, këto përpjekje kërkojnë forcim të mëtejshëm.

Për të kaluar drejt një ekonomie qarkulluese, Shqipëria ka nevojë për një strategji të unifikuar kombëtare, e cila përfshin ndërtimin e infrastrukturës së nevojshme, rritjen e ndërgjegjësimit mbi ekonominë qarkulluese dhe sigurimin e mbështetjes financiare për një transformim të thellë strukturor.

2.2 Konteksti lokal

- Të dhëna të përgjithshme kyçe për qytetin
- Cila është sfida kryesore lokale në lidhje me temën?
- Strategjitë ekzistuese dhe planet e zhvillimit lokal në lidhje me ekonominë qarkulluese
- Konteksti institucional, rolet dhe agjencitë e ndryshme të përfshira në këtë fushë në nivel lokal

2.3 Të dhëna të përgjithshme kyçe për qytetin

Tirana, kryeqyteti i Shqipërisë, ndodhet në një lartësi prej rreth 110 metrash mbi nivelin e detit. Fusha e Tiranës ka një lartësi mesatare prej 521 metrash, ndërsa relievi përreth karakterizohet nga male dhe kodra, me maja të njohura si Mali i Dajtit (1,612 m) dhe Mali me Gropa (1,828 m). Qyteti shtrihet rreth 34 kilometra larg Detit Adriatik në perëndim. Tirana është e rrethuar nga kodra në jug dhe perëndim, ndërsa në veriperëndim hapet drejt një zone fushore.

Tirana ka përjetuar një zhvillim të konsiderueshëm ekonomik, me sektorë të ndryshëm që kontribuojnë në ekonominë urbane. Sektorët kryesorë përfshijnë shërbimet, ndërtimin, tregtinë dhe pasuritë e paluajtshme. Shërbimet përbëjnë sektorin më të madh, duke përfshirë tregtinë, arsimin, shërbimet shëndetësore dhe teknologjinë e informacionit. Tregtia me pakicë dhe ndërtimi janë gjithashtu sektorë të rëndësishëm, duke reflektuar urbanizimin e shpejtë dhe rritjen e bazës së konsumatorëve.

Ndërmarrjet e vogla dhe të mesme (SMEs) përbëjnë shtyllën kryesore të ekonomisë së Tiranës, duke kontribuar ndjeshëm në punësim dhe aktivitet ekonomik. SME-të janë të përhapura në sektorë të ndryshëm, përfshirë mikpritjen, prodhimin dhe shërbimet profesionale. Pavarësisht rolit të tyre kyç në inovacion dhe krijimin e vendeve të punës, këto ndërmarrje përballen me sfida të tilla si akses i kufizuar në financim, barrierat rregullatore dhe nevoja për përmirësim të infrastrukturës dhe shërbimeve mbështetëse për biznesin.

Sektori privat në Tiranë po tregon një interes në rritje për Objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm (SDGs) dhe për integrimin e praktikave të ekonomisë qarkulluese. Janë ndërmarrë iniciativa për të rritur qëndrueshmërinë e operacioneve të biznesit, veçanërisht në sektorë si agro-përpunimi dhe tekstilet. Bashkëpunimi ndërkombëtar dhe projektet e financuara nga donatorë luajnë një rol të rëndësishëm në promovimin e praktikave të qëndrueshme dhe në përmirësimin e menaxhimit të mbetjeve dhe riciklimit.

Me rreth 35% të popullsisë së vendit (afërsisht 900,000 banorë) dhe 42% të bizneseve (rreth 52,000), nga të cilat 34% drejtohen nga gra, Bashkia e Tiranës është njësi më vitale në Shqipëri. Si bashkia me nivelin më të lartë ekonomik, Tirana karakterizohet nga konsumi më i madh i mallrave dhe përdorimi më intensiv i shërbimeve në vend.

2.3.1 Cila është sfida kryesore lokale në lidhje me temën?

Bashkia e Tiranës ka një vizion të qartë drejt zhvillimit të qëndrueshëm, inovacionit dhe ekonomisë qarkulluese. Ky vizion zbatohet përmes Drejtorisë së Përgjithshme të Mjedisit dhe Zhvillimit të Qëndrueshëm, e cila harton programe në përputhje me politikat dhe strategjitë përkatëse, me synimin adresimin e problematikave kritike mjedisore, optimizimin e burimeve ekzistuese dhe ndërtimin e kapaciteteve për zhvillim të qëndrueshëm mjedisor.

Drejtoria e Politikave Mjedisore, Inovacionit dhe Zgjidhjeve Inteligjente administron çështje dhe projekte konkrete, si dhe siguron koordinimin e iniciativave të reja në fushën e mjedisit, përfshirë menaxhimin e ndotjes së ujit, tokës dhe ajrit, ndotjen akustike, si dhe projektet inovative dhe të tipit “SMART CITY”.

Kjo drejtori është e organizuar në katër sektorë:

- Sektori i Menaxhimit Mjedisor, Ekonomisë Qarkulluese dhe Burimeve Energjetike;
- Sektori i Inovacionit, Zhvillimit të Qëndrueshëm dhe Zbatimit të Projekteve Smart City;
- Sektori i Mbulimit Mjedisor të Territorit dhe Ankesave Mjedisore;
- Sektori i të Dhënave Mjedisore, Hartëzimit dhe Raportimit.

Aktiviteti i biznesit dhe inovacioni përbëjnë elementë thelbësorë të ekonomisë urbane. Tirana është një qytet lider në inovacion, ku janë të përqendruara shumica e aktiviteteve inovative dhe qendrave të inovacionit në vend.

Një numër i konsiderueshëm kompanish kanë filluar tashmë të adoptojnë modele ripërdorimi dhe kanë plane për të vijuar këtë qasje, e nxitur si nga modeli evropian i të bërit biznes ashtu edhe nga ndryshimi i sjelljes së konsumatorëve drejt qëndrueshmërisë. Raporte kërkimore tregojnë se disa biznese kanë përvetësuar modele ripërdorimi, duke sugjeruar se numri real mund të jetë më i lartë dhe se ky tranzicion po fiton vrull të shpejtë. Ky trend është veçanërisht i dukshëm tek sipërmarrësit e rinj, të cilët sjellin një vizion modern në praktikën e biznesit të qëndrueshëm, duke integruar qasje inovative në konsum dhe valorizimin e burimeve.

Pavarësisht këtij progresi domethënës, tranzicioni nga një ekonomi lineare drejt një ekonomie qarkulluese përballet ende me një sërë sfidash, përfshirë:

- Kuadri ligjor dhe rregullator që nxit kalimin drejt ekonomisë qarkulluese është ende i pamjaftueshëm;
- Niveli i ulët i ndërgjegjësimit shoqëror mbi konceptet e ekonomisë qarkulluese;
- Menaxhimi i mbetjeve urbane dhe industriale mbetet sfidues: ndarja në burim është pothuajse inekzistente dhe rreth 80% e mbetjeve depozitohen në landfill; riciklimi kryhet kryesisht nga mbledhës informalë;
- Hezitimi i bizneseve për të ndryshuar modelet e tyre të veprimit nga frika e humbjes së klientëve;
- Bizneset e vogla, ndonëse të gatshme për të përqafuar iniciativat e ekonomisë qarkulluese, shpesh nuk disponojnë burimet financiare të nevojshme për zbatimin e tyre.

Bashkia e Tiranës ka një vizion të qartë drejt zhvillimit të qëndrueshëm, inovacionit dhe ekonomisë qarkulluese. Ky vizion zbatohet përmes Drejtorisë së Përgjithshme të Mjedisit dhe Zhvillimit të Qëndrueshëm, e cila harton programe në përputhje me zbatimin e politikave ose strategjive në këtë fushë, me synimin për të adresuar çështje kritike mjedisore dhe për të optimizuar burimet ekzistuese, duke ndërtuar kapacitete për një zhvillim të qëndrueshëm mjedisor. Drejtoria e Politikave Mjedisore, Inovacionit dhe Zgjidhjeve Inteligjente administron çështje dhe projekte konkrete dhe siguron koordinimin e iniciativave të reja të ndërmarra në fushën e mjedisit, përfshirë ndotjen e ujit, tokës, ajrit, ndotjen akustike, si dhe projektet që lidhen me inovacionin dhe projektet e qytetit inteligjent (Smart City). Kjo drejtori është e organizuar në katër sektorë, përkatësisht: Sektori i Menaxhimit Mjedisor, Ekonomisë Qarkulluese dhe Burimeve Energjetike; Sektori i Inovacionit, Zhvillimit të Qëndrueshëm dhe Zbatimit të Projekteve Smart City; Sektori i Mbulimit Mjedisor të Territorit dhe Ankesave Mjedisore; si dhe Sektori i të Dhënave Mjedisore, Hartëzimit dhe Raportimit.

Aktiviteti i biznesit dhe inovacioni janë pjesë jetike e ekonomisë në përgjithësi. Tirana është një qytet udhëheqës në inovacion, ku janë të përqendruara të gjitha aktivitetet dhe qendrat e inovacionit. Disa kompani kanë përqafuar tashmë modele ripërdorimi dhe kanë plane për të vazhduar këtë trend, i cili nxitet si nga modeli evropian i të bërit biznes, ashtu edhe nga ndryshimi i sjelljes së konsumatorëve drejt qëndrueshmërisë. Raportet kërkimore tregojnë se disa biznese kanë adoptuar tashmë modele ripërdorimi, duke sugjeruar se numri real mund të jetë edhe më i lartë dhe se ky ndryshim po fiton vrull me shpejtësi. Ky trend është veçanërisht i dukshëm te sipërmarrësit e rinj, të cilët sjellin një vizion modern për praktikën e qëndrueshme të biznesit, duke integruar qasje inovative ndaj konsumit dhe valorizimit të burimeve. Përpjekjet e tyre po nxisin adoptimin e modeleve më të qëndrueshme të biznesit. Pavarësisht këtij progresi të dukshëm, ekzistojnë ende shumë sfida në kalimin nga ekonomia lineare në atë qarkulluese. Disa nga këto sfida janë:

- Kuadri ligjor që nxit kalimin drejt ekonomisë qarkulluese nuk është ende i zhvilluar
- Ndërgjegjësim i ulët shoqëror mbi konceptet e ekonomisë qarkulluese
- Menaxhimi i mbetjeve komunale dhe industriale mbetet një sfidë. Ndarja e mbetjeve në burim është pothuajse inekzistente dhe 80% e mbetjeve depozitohen në landfill. Riciklimi kryhet kryesisht nga mbledhës informalë
- Bizneset hezitojnë të ndryshojnë politikat e tyre nga frika e humbjes së klientëve

- Disa biznese të vogla mund të jenë të prirura të përqafojnë iniciativat e ekonomisë qarkulluese, por nuk disponojnë fondet e nevojshme për t'i zbatuar ato

2.3.2 Strategjitë ekzistuese dhe planet e zhvillimit lokal në lidhje me ekonominë qarkulluese

Aktualisht, kuadri ligjor është në proces zhvillimi dhe pritet të krijojë kushte më të favorshme për kalimin drejt ekonomisë qarkulluese. Ekziston një interes dhe motivim i lartë për të mbështetur këtë tranzicion, megjithatë barrierat reale në nivel legjislativ, operacional dhe financiar nuk janë ende të eksploruara dhe adresuara në mënyrë të plotë.

Bashkia e Tiranës nxit inovacionin dhe bizneset e gjelbra përmes qendrave të inovacionit, skemave të granteve në fushën e ekonomisë qarkulluese, si dhe promovon bizneset që integrojnë parimet e qëndrueshmërisë në aktivitetin e tyre.

Në mars 2024, Shqipëria miratoi Udhërrëfyesin drejt Ekonomisë Qarkulluese, i lançuar nga Ministria e Turizmit dhe Mjedisit dhe i hartuar nga OECD. Ky dokument ofron orientime strategjike për qeverinë shqiptare në ndërtimin e një baze të fortë politikash për një tranzicion të suksesshëm drejt ekonomisë qarkulluese.

Udhërrëfyesi identifikon tre fusha prioritare ku reformat në ekonominë qarkulluese mund të gjenerojnë ndikim të konsiderueshëm për Shqipërinë:

1. Përdorimi i instrumenteve ekonomike për konsum dhe prodhim të qëndrueshëm;
2. Mbështetja e modeleve të biznesit qarkullues për ndërmarrjet e vogla dhe të mesme (SMEs);
3. Adresimi i zinxhirit të vlerës së plastikës, me fokus të veçantë te ndotja detare.

Instrumentet ekonomike dhe modelet e biznesit qarkullues për SME-të janë fusha ndërsektoriale. Instrumentet ekonomike synojnë ndryshimin e sjelljes së aktorëve privatë përmes sinjaleve të çmimeve, ndërsa modelet e biznesit qarkullues fokusohen në krijimin e një kuadri lehtësues për bizneset. Plastika përfaqëson një fushë specifike materiale, e cila përfshin masa për adresimin e ndotjes nga plastika (veçanërisht ndotjes detare) përgjatë gjithë ciklit të jetës së saj.

Ky dokument shërben si një udhëzues referues për zhvillimin dhe harmonizimin e këtij Plani, me synimin arritjen e rezultateve maksimale dhe sigurimin e mbështetjes së koordinuar nga të gjitha nivelet. Fushat prioritare 1 dhe 2 janë plotësisht në përputhje me objektivat e këtij Plani të Veprimtë të Integruar.

Ministria e Turizmit dhe Mjedisit është aktualisht në proces të përditësimit të të gjithë legjislationit për menaxhimin e mbetjeve, me qëllim integrimin e koncepteve të reja të ekonomisë qarkulluese dhe harmonizimin me acquis të BE-së. Në kuadër të kësaj nisme, do të hartohet një Plan për Parandalimin e Mbetjeve, si dhe pritet miratimi i ligjeve të reja për

Menaxhimin e Integruar të Mbetjeve dhe Përgjegjësinë e Zgjeruar të Prodhuesit (EPR). Këto zhvillime legjislative do të vendosin themelet për integrimin e strategjive të ekonomisë qarkulluese në të gjithë sektorët e ekonomisë.

2.3.3 Konteksti institucional, rolet dhe agjencitë e ndryshme të përfshira në temë në nivel lokal dhe sfidat specifike

Në Shqipëri, një gamë e gjerë aktorësh është e përfshirë në aktivitetet e ekonomisë qarkulluese, kryesisht të fokusuara në menaxhimin e mbetjeve dhe rritjen e ndërgjegjësimit, megjithatë këto përpjekje mbeten të fragmentuara dhe të pakoordinuara.

Institucionet publike

Akti kryesor publik në tranzicionin drejt ekonomisë qarkulluese është Ministria e Turizmit dhe Mjedisit, e cila ka krijuar Drejtorinë e Ekonomisë Qarkulluese, të organizuar në dy sektorë: 3R dhe ndërgjegjësimi. Kjo drejtori ka vendosur një vizion të qartë për ekonominë qarkulluese dhe ka nisur axhendën për parandalimin e mbetjeve, harmonizimin e legjislacionit duke përfshirë konceptet e ekonomisë qarkulluese, hartimin e ligjit të ri për EPR dhe Udhërrëfyesin për Ekonominë Qarkulluese.

Ekonomia qarkulluese përbën një narrativë të vazhdueshme në nivel ministror dhe promovohet e mbështetet nga Ministria në të gjitha autoritetet publike, në nivel qendror dhe vendor, si dhe përmes bashkëpunimit me sektorin e biznesit. Aktorë të tjerë institucionalë me rol dhe interes në këtë fushë përfshijnë Ministrinë e Ekonomisë dhe Inovacionit, Ministrinë për Sipërmarrjen, Ministrinë e Infrastrukturës dhe Energjisë, Ministrinë e Arsimit, si dhe disa agjenci të fokusuara në eficiencën e burimeve, zhvillimin e biznesit dhe rininë.

Partnerët ndërkombëtarë të zhvillimit

Partnerët ndërkombëtarë zbatojnë projekte që ofrojnë mbështetje financiare dhe teknike për qeverinë, kryesisht në përmirësimin e menaxhimit të mbetjeve komunale dhe industriale, parandalimin e mbetjeve dhe programet e riciklimit. Megjithatë, përfshirja e sektorit privat mbetet e kufizuar dhe shpesh mungojnë proceset e qarta të daljes (phase-out) dhe qëndrueshmërisë afatgjatë.

Organizatat Joqeveritare (OJF)

OJF-të janë aktive në promovimin e ndërgjegjësimit mjedisor dhe disa prej tyre fokusohen posaçërisht në ekonominë qarkulluese, duke kryer studime, fushata ndërgjegjësimi dhe projekte pilot për menaxhimin qarkullues të mbetjeve. Pavarësisht përpjekjeve, këto iniciativa mbeten të pakoordinuara dhe shpesh mungon një drejtim strategjik i qartë nga qeveria.

Akademia dhe institutet kërkimore

Universitetet në Shqipëri ofrojnë lëndë dhe module mbi konceptet e ekonomisë qarkulluese dhe realizojnë analiza përkatëse. Ndërkohë që Ministria e Turizmit dhe Mjedisit ka përfshirë aspekte mjedisore në kurrikulat shkollore, nuk ekziston ende një program gjithëpërfshirës për ekonominë qarkulluese në nivel universitar.

Sektori privat

Organizatat e biznesit, dhomat e tregtisë, shoqatat e eksportit dhe unionet sektoriale luajnë një rol të rëndësishëm në promovimin e modeleve të biznesit qarkullues për NVM-të, përmes aktiviteteve ndërgjegjësuere, konferencave dhe eventeve të rrjetëzimit. Disa kompani kanë

adoptuar praktika qarkulluese, duke u fokusuar në ripërdorimin e nënprodukteve bujqësore, paketimin e qëndrueshëm dhe riciklimin e mbetjeve. Megjithatë, mbështetja qeveritare për këto iniciativa mbetet e kufizuar.

Në përgjithësi, pavarësisht përfshirjes së një numri të madh aktorësh, nevojiten koordinim më i mirë dhe drejtim strategjik nga qeveria për të hartëzuar dhe integruar në mënyrë efektive përpjekjet për ekonominë qarkulluese në Shqipëri.

Qeverisja vendore

Në Bashkinë e Tiranës, në janar 2022, u krijua Sektori i Menaxhimit Mjedisor, Ekonomisë Qarkulluese dhe Burimeve Energjetike pranë Drejtorisë së Përgjithshme të Mjedisit dhe Zhvillimit të Qëndrueshëm. Ky sektor është përgjegjës për administrimin e qëndrueshëm të çështjeve që lidhen me mbrojtjen e mjedisit dhe burimeve natyrore në territorin e Bashkisë së Tiranës.

Sektori promovon programet e ekonomisë qarkulluese në temat e ndryshme të aktivitetit urban përmes politikave të parandalimit të mbetjeve, ripërdorimit dhe riciklimit të burimeve materiale të prodhimit. Gjithashtu, ai është përgjegjës për nxitjen e integritetit të energjive të rinovueshme dhe energjive miqësore me mjedisin, si dhe për zbatimin e programeve të eficiencës energjetike, me synimin reduktimin e konsumit energjetik në nivel lokal.

Dokumente politike kyçe me rëndësi për ekonominë qarkulluese në Shqipëri

- Agjenda e Gjelbër Gjithëpërfshirëse – Agjenda e Gjelbër për Ballkanin Perëndimor (2020–2030)
- Mbetjet – Plan i Kombëtar për Menaxhimin e Integruar të Mbetjeve (2020–2035)
- Klima – Strategjia Kombëtare për Ndryshimet Klimatike (2020–2030)
- Zhvillimi i qëndrueshëm – Strategjia Kombëtare për Zhvillimin dhe Integrimin (2022–2030)
- Klima dhe energjia – Plan i Kombëtar i Energjisë dhe Klimës (2021–2030)
- Sektori privat – Strategjia për Investime dhe Zhvillim të Biznesit (2021–2027)
- Turizmi – Strategjia Kombëtare për Zhvillimin e Qëndrueshëm të Turizmit (2019–2023)

Në përgjithësi, disa plane relevante për ekonominë qarkulluese janë aktualisht në proces hartimi, përfshirë Planin Vendor të Menaxhimit të Mbetjeve dhe Planin e Veprimit për Ndryshimet Klimatike.

Plan i Veprimit i Integruar që po hartohet në kuadër të rrjetit LET'S GO CIRCULAR do të jetë dokumenti i parë në nivel vendor që synon drejtpërdrejt rritjen e qarkullueshmërisë në nivel lokal, në përputhje të plotë me dokumentet dhe përpjekjet kombëtare.

2.4 Sfidat politike

- Gjendja bazë e veprimeve ekzistuese: pse është Ekonomia Qarkulluese një prioritet, kur ka nisur qyteti udhëtimin e tij drejt nxitjes së ekonomisë qarkulluese dhe cila është pika fillestare?

Çështjet që lidhen me ekonominë qarkulluese filluan të marrin prioritet me krijimin e Drejtorisë së Përgjithshme të Mjedisit dhe Zhvillimit të Qëndrueshëm në janar 2022.

Paralelisht, iniciativa private në fushën e ekonomisë qarkulluese kanë nisur të shfaqen në qytet, si punishte riparimi, dyqane të mallrave të përdorura, si dhe kafene dhe restorante miqësore me mjedisin. Gjatë gjashtëmujorit të parë të vitit, Sektori i Menaxhimit Mjedisor, Ekonomisë Qarkulluese dhe Burimeve Energjetike u fokusua në identifikimin dhe hartëzimin e bizneseve të përshtatshme për përfshirje në projekte të ekonomisë qarkulluese, përfshirë këpucarë dhe rrobaqepës. Gjithashtu u identifikuan edhe pajisje shtëpiake për t'u përfshirë në këtë hartëzim.

Cilat janë barrierat e identifikuara për nxitjen e ekonomisë qarkulluese?

- Kuadri ligjor: Kuadri aktual ligjor, përfshirë dokumentet strategjike dhe planet e veprimit kombëtare, nuk ofrojnë ende bazën e nevojshme për zbatimin e koncepteve të ekonomisë qarkulluese. Përmirësimi i tij është thelbësor për të rritur aftësinë e vendit për të shfrytëzuar më mirë burimet.
- Boshllëqet në financim: Mungesa e fondeve të dedikuara për ekonominë qarkulluese ndikojnë në realizueshmërinë dhe qëndrueshmërinë financiare të iniciativave përkatëse. Aksesimi i kufizuar në financim përbën një pengesë të madhe, veçanërisht për ndërmarrjet sociale që ndjekin parimet e ekonomisë qarkulluese.
- Boshllëqet në ndërgjegjësim: Ekziston mungesë e ndërgjegjësimit të qytetarëve mbi çfarë është ekonomia qarkulluese, përfitimet e saj dhe rolin që secili individ ka në këtë tranzicion.
- Boshllëqet në kapacitete: Bashkia e Tiranës ka nevojë të ndërtojë dhe forcojë kapacitetet e brendshme për të përshpejtuar tranzicionin, përfshirë kapacitetet teknike dhe njerëzore, të udhëheqë me shembull duke integruar parimet e ekonomisë qarkulluese në praktikën e përditshme dhe të forcojë koordinimin ndërmjet drejtorive.

Cilat janë nevojat për të përballuar barrierat? Nëse janë të disponueshme prova vizuale nga faza e analizës së problemeve (si pema e problemeve apo infografikë të tjerë), ato mund të paraqiten këtu për të mbështetur argumentimin.

3. Vizioni

“Transformimi i qytetit tonë synon të jetë pararendës në zhvillimin e ekonomisë qarkulluese, përmes zgjidhjeve inovative të biznesit, maksimizimit të eficiencës së burimeve dhe ndërtimit të një ekosistemi urban të qëndrueshëm dhe krijimit të ndikimit afatgjatë për qytetarët e tij.”

4. Referencë e shkurtër mbi kornizën metodologjike

Në këtë seksion është e rëndësishme të theksohen:

- Krijimi i Grupit Lokal URBACT (ULG), në përputhje me linjat e integritimit;
- Vetëvlerësimi mbi nivelin e integritimit dhe rishikimi ndërkolegial i Planit të Veprimit të Integruar (IAP);
- Hapat e ndërmarrë në nivel lokal (referuar fazës së analizës së problemit, procesit të ideimit, përshkrimit të veprimeve pilotuese, si dhe ndërtimit të IAP-it, duke ndjekur modelin e logjikës së ndërhyrjes dhe testimin e saj – sipas prezantimit udhëzues).

Në zhvillimin e këtij plani, ekipi ynë ka ndjekur një metodologji gjithëpërfshirëse me shumë aktorë dhe të bazuar në mësimin e ndërsjellë, duke integruar bashkëpunimin kombëtar dhe ndërkombëtar. Ne kemi bashkëpunuar ngushtë me platforma lokale të njohurive, ekspertë të fushës dhe bashki partnere pjesëmarrëse në këtë nismë. Për të siguruar një integrim të qëndrueshëm të procesit, u krijua Grupi Lokal URBACT (ULG), i cili udhëhoqi dhe mbështeti zhvillimin e planit në të gjitha fazat e tij, duke përdorur instrumente dhe mjete të zhvilluara posaçërisht për këtë projekt.

Në qendër të procesit qëndruan vetëvlerësimet mbi integrimin dhe rishikimet ndërkolegiale të Planit të Veprimit të Integruar (IAP), të cilat ndihmuan në rafinimin e objektivave dhe veprimeve, duke siguruar që ato të ishin njëkohësisht efektive dhe të realizueshme. Për strukturimin e planit u përdor qasja e kuadrit logjik, e cila përfshiu kuptimin e situatës aktuale, analizën e problemeve kyçe, lehtësimin e procesit të ideimit, vlerësimin e kapaciteteve të qytetit për të avancuar në këtë temë dhe hartimin e objektivave të zbatueshme. Gjithashtu, u vlerësua potenciali për alokimin e burimeve njerëzore dhe financiare të nevojshme për zbatimin e ndryshimeve domethënëse.

Seksionet në vijim paraqesin metodologjinë e ndjekur dhe përfundojnë me një plan veprimi të detajuar sipas parimit SMART, duke garantuar një rrugë të qartë, të strukturuar dhe të orientuar drejt rezultateve konkrete.

PJESA II: Logjika e përgjithshme dhe qasja e integruar

5. Objektivat strategjike të IAP

Bazuar në analizën e paraqitur në këtë plan, zhvillimet në vend, vullnetin për të avancuar agjendën drejt ekonomisë qarkulluese në Shqipëri dhe vizionin e dakorduar, vendosen objektivat strategjike të mëposhtme:

Objektiv Strategjik 1. Qyteti i Tiranës, një Qytet SMART dinamik, një pikë nisjeje për ndryshimin e bizneseve inovative drejt një ekonomie qarkulluese në sektorin e shpërndarjes dhe konsumit. (në përputhje me SDG12: Konsumim dhe Prodhim Efikas & GCAP)

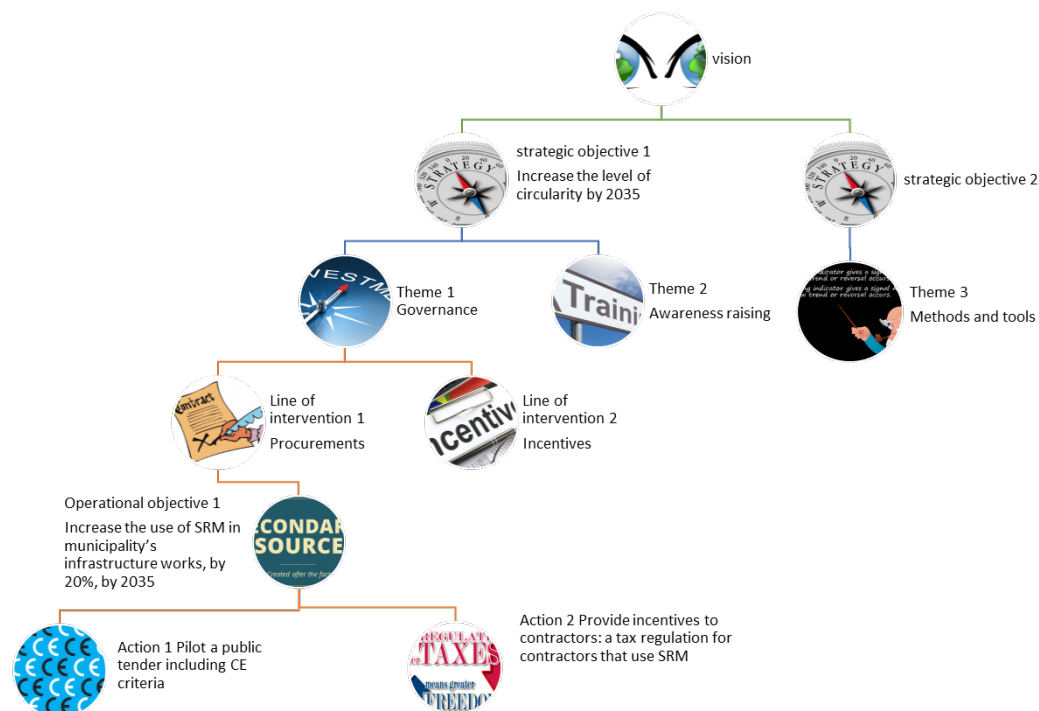
Objektiv Strategjik 2. Qyteti i Tiranës njeh rolin dhe mundëson aktorët në shkëmbimin e njohurive, si dhe stimulojnë sipërmarrjen, drejt rritjes së gjelbër dhe inovacionit të qëndrueshëm. (në përputhje me Agjendën e Gjelbër)

6. Tema dhe linjat e ndërhyrjes për fokus

6.1 Objektivat specifike (operacionale)

Matrica e mëposhtme ofron një përmbledhje të integritit të veprimeve nëpër objektiva, tema, linja ndërhyrjeje, objektiva operacionale dhe veprime.

Hartimi i Planit të Veprimit të Integruar (IAP)

Objektivi strategjik 1: Qyteti i Tiranës, një Qytet SMART dinamik, një pikë nisjeje për ndryshimin e bizneseve inovative drejt një ekonomie qarkulluese në shpërndarje dhe konsum. (në përputhje me SDG12: KONSUMIM DHE PRODHIM EFIKAS & GCAP)

Objektivi specifik 1: Deri në vitin 2030, të rritet pjesa e tregut të produkteve të prodhuara nga fermerët dhe prodhuesit lokalë brenda Bashkisë Tiranë me 40%, duke zbatuar sisteme të qëndrueshme shpërndarjeje dhe paketimi që ulin varësinë nga produktet e importuara dhe mbeturinat e paketimit. Kjo do të arrihet duke furnizuar të paktën 200 fermerë lokalë me paketim të riciklueshëm dhe të ripërdorshëm, duke mundësuar zgjidhje transporti të gjelbra për të paktën 100 distributorë, duke mbështetur 100 shitës lokalë me materiale promovuese dhe ekspozimi miqësor ndaj mjedisit, dhe duke angazhuar 1,000 konsumatorë përmes fushatave dhe programeve të besnikërisë që favorizojnë produkte lokale dhe me pak mbetje.

Veprimet:

- **Mbështetje për fermerët:** Sigurimi i kutive standarde, të riciklueshme dhe të ripërdorshme për fermerët lokalë për transportin dhe shitjen e produkteve, duke reduktuar paketimin njëpërdorimshëm dhe duke rritur dukshmërinë e produkteve në tregje.
- **Zgjidhje të gjelbra për shpërndarjen:** Promovimi dhe subvencionimi i opsioneve të transportit miqësor ndaj mjedisit (p.sh., automjete elektrike, logjistikë me biçikleta) për distributorët që trajtojnë prodhimet lokale, duke ulur gjurmën karbonike të shpërndarjes.
- **Mbështetje për shitësit:** Pajisja e shitësve lokalë me mjete ekspozimi të certifikuara ekologjikisht (p.sh., kuti të ripërdorshme, shenja të biodegradueshme), dhe ofrimi i trajnimeve për promovimin e përfitimeve mjedisore dhe ekonomike të produkteve lokale.
- **Angazhimi i konsumatorëve:** Nisja e një fushate vjetore “Bli produkte vendore, Shpërdoro më pak” që promovon produktet lokale në supermarketet dhe tregjet, e integruar

me platformën dixhitale ekzistuese për të ofruar shpërblime ekologjike për blerjen e produkteve lokale me pak paketim.

- **Bashkëpunimi në zinxhirin lokal të vlerës:** Lehtësimi i të paktën 50 partneriteteve midis fermerëve, distributorëve dhe shitësve për të forcuar zinxhirin lokal të furnizimit dhe për të zhvilluar së bashku strategji të qëndrueshme logjistike dhe të markës.

Objektivi Specifik 2: Deri në vitin 2030, të rritet adoptimi i modeleve dhe zgjidhjeve të ekonomisë qarkulluese mes 50% të bizneseve të vogla dhe të mesme (SME), duke ofruar grante dhe subvencione publike prej 0.5 milion €; duke krijuar një Qendër të Ekonomisë Circulare që ofron trajnime dhe rrjetëzim për të paktën 50 biznese në vit; dhe duke nxitë të paktën 100 partneritete midis SME-ve, institucioneve akademike dhe inovatorëve të paketimit ekologjik për të avancuar inovacionin e qëndrueshëm.

Promovimi i modeleve dhe praktikave të biznesit qarkullues tek SME-të

Qëllimi: Të mbështetet adoptimi i parimeve të ekonomisë qarkulluese nga bizneset lokale, veçanërisht ndërmarrjet e vogla dhe të mesme (SMEs), për të përmirësuar prodhimin dhe konsumin e qëndrueshëm, me fokus të veçantë tek ambalazhimi.

Përputhshmëria me SDG 12: Ky objektivi adreson synimet 12.1 dhe 12.2 duke integruar praktika të qëndrueshme në operacionet e biznesit dhe duke promovuar efikasitetin në përdorimin e burimeve.

Veprimet:

1. Ofrimi i granteve dhe subvencioneve për SME-të që zbatojnë praktika qarkulluese si modelet “produkt-si-shërbim”, ripërpunimi dhe menaxhimi i qëndrueshëm i zinxhirit të furnizimit.
2. Krijimi i një Qendre të Ekonomisë Qarkulluese për të ofruar trajnime, burime dhe mundësi rrjetëzimi për bizneset që kalojnë në modele qarkulluese.
3. Lehtësimi i partneriteteve midis bizneseve dhe institucioneve akademike për të nxitur inovacionin në praktikrat dhe dizajnin e qëndrueshëm të produkteve.
4. Bashkëpunim me inovatorët e paketimit: lehtësimi i partneriteteve midis SME-ve dhe kompanive që specializohen në materiale dhe teknologji paketimi miqësore ndaj mjedisit.

Objektivi Specifik 3:

Deri në dhjetor 2026, mbështetja e krijimit dhe zhvillimit të 20 startup-eve të gjelbërta përmes ofrimit të 0.1 milion € si stimuj financiarë publikë; krijimi i 5 inkubatorëve publikë dhe privatë të fokusuar në gjelbërim, duke shërbyer të paktën 50 sipërmarrës në vit; partnerimi me 2 universitete për të lehtësuar aksesin në R&D të qëndrueshmërisë; dhe organizimi i 5 Evenimenteve të Gjelbra për të prezantuar inovacionet, ndarë praktikrat më të mira dhe lidhur sipërmarrësit me partnerë dhe investitorë potencialë.

Zbatimi i programeve mbështetëse për sipërmarrjen të fokusuar në inovacionin e qëndrueshëm, duke përfshirë organizimin e eventeve të gjelbra si pjesë përbërëse e këtyre programeve.

Qëllimi: Të ofrohen burime dhe mbështetje për sipërmarrësit dhe startup-et që zhvillojnë teknologji ose modele biznesi të qëndrueshme dhe miqësore me mjedisin.

Përputhshmëria me Agjendën e Gjellbër për Ballkanin Perëndimor: Ky objektiv përputhet me Agjendën duke nxitur aktivitete sipërmarrëse që kontribuojnë në rritjen e gjellbër dhe qëndrueshmëri, si dhe duke forcuar kapacitetet rajonale të inovacionit.

Veprimet:

1. Ofrimi i granteve, subvencioneve dhe kredive me interes të ulët për startup-e dhe iniciativa të qëndrueshme.
2. Krijimi i inkubatorëve dhe akseleratorëve me fokus në teknologjitë e gjellbërta dhe praktikatat e qëndrueshme, duke ofruar mentorim, mbështetje teknike dhe shërbime zhvillimi biznesi.
3. Bashkëpunimi me universitete dhe institute kërkimore për të lehtësuar aksesin në R&D në fushën e qëndrueshmërisë.
4. Organizimi i Evenimenteve të Gjellbra: seminare, konferenca dhe aktivitete rrjetëzimi mbi temat e qëndrueshmërisë, duke lejuar sipërmarrësit të prezantojnë inovacionet, të mësojnë praktikatat më të mira dhe të lidhen me partnerë/investitorë potencialë.

Objektivi Specifik 4:

Deri në vitin 2030, të krijohen dhe zbatohen politika dhe stimuj që inkurajojnë të paktën 100 biznese të adoptojnë praktikat e gjellbra, duke ofruar përfitime tatimore dhe subvencione, nisur një program certifikimi me 20 biznese të certifikuara çdo vit, dhe duke krijuar një kornizë monitorimi për të vlerësuar përputhshmërinë dhe ndikimin e iniciativave të ekonomisë qarkulluese, duke siguruar reduktim të gjurmës mjedisore të bizneseve pjesëmarrëse.

Hartimi i politikave dhe stimujve për praktikat e gjellbra të biznesit:

Qëllimi: Të zhvillohen dhe zbatohen politika që nxisin bizneset të adoptojnë praktikat dhe teknologjitë të qëndrueshme.

Përputhshmëria me Agjendën e Gjellbër për Ballkanin Perëndimor: Ky objektiv mbështet Agjendën duke krijuar një mjedis mundësues për bizneset që të adoptojnë praktikat e qëndrueshme, duke nxitur kështu rritjen e gjellbër dhe inovacionin në të gjithë rajonin.

Veprimet:

1. Futja e stimujve tatimorë, subvencioneve dhe përfitimeve rregullatore për bizneset që tregojnë angazhim për praktikat e gjellbra dhe qëndrueshmëri.
2. Zhvillimi i programeve të certifikimit që njohin dhe shpërblejnë përpjekjet e qëndrueshme të bizneseve, duke ndihmuar në fitimin e avantazhit në treg dhe besimin e konsumatorëve. Zbatimi i kornizave të monitorimit dhe vlerësimit për të siguruar përputhshmërinë dhe matjen e ndikimit të iniciativave qarkulluese.

Objektivi Strategjik 2: Qyteti i Tiranës njihet rolin dhe mundëson aktorët në shkëmbimin e njohurive, si dhe stimulon sipërmarrjen drejt rritjes së gjellbër dhe inovacionit të qëndrueshëm. (në përputhje me Agjendën e Gjellbër të Ballkanit Perëndimor)

Objektivi Specifik 1:

Deri në vitin 2030, krijimi i një Platforme për Inovacionin e Gjellbër dhe Shkëmbimin e Njohurive që angazhon të paktën 30 organizata lokale dhe ndërkombëtare çdo vit, duke nisur një portal dixhital me të paktën 10 webinarë dhe 100 burime të kuruara njohurish në vit, organizimin e Konferencave Bi-vjetore për Rritjen e Gjellbër me mbi 100 pjesëmarrës, dhe promovimin e bashkëpunimit ndër-sektorial duke lejuar kompanitë të prezantojnë sfidat e qëndrueshmërisë dhe të bashkë-dizajnojnë zgjidhje me inovatorë, studiues dhe politikëbërës. Platforma gjithashtu do të lëshojë certifikata pjesëmarrjeje për të promovuar njohuritë dhe për të mbështetur aksesin në mundësi investimi të gjellbër.

Veprimet:

1. Zhvillimi i një Platforme Dixhitale që:
 - Mbështet webinarë dhe workshope mujore me udhëheqës të industrisë si Maccaferri (infrastrukturë rezistente dhe ndërtim i gjellbër) dhe ProGena (planifikim urban dhe bio-dizajn inovativ).
 - Përmban një arkiv mjetesësh, raporte, mundësi financimi dhe studime rastesh nga kontekste lokale dhe ndërkombëtare.
 - Lejon kompanitë të postojnë sfida reale të qëndrueshmërisë, duke ftuar startup-e, studiues dhe OJQ të bashkëpunojnë për zgjidhje.
2. Organizimi i Konferencave Bi-vjetore:
 - Drejtuar nga Future One, Maccaferri dhe biznese të tjera inovative për të prezantuar praktikatat më të mira, të tërheqin investime të huaja dhe të lehtësojnë lidhjen midis kërkuesve dhe ofruesve të zgjidhjeve.
 - Përfshirja e seancave pitch për startup-e dhe SME për të tërhequr fonde dhe partnerë të mundshëm.
3. Nxitja e Bashkëpunimit Multidisiplinar:
 - Krijimi i një “Bordi Nevojash & Ofrimesh Inovacioni” në platformë, ku kompanitë ndajnë nevojat specifike (p.sh., vlerësimi i mbetjeve, ujitje inteligjente, optimizimi i energjisë) dhe marrin propozime nga akademika, shoqëria civile dhe bizneset e tjera.
 - Sigurimi i mjeteve të rrjetëzimit të strukturuar dhe forumeve tematike.
4. Lëshimi i Certifikatave Dixhitale:
 - Ofrimi i certifikatave të njohura për pjesëmarrësit në webinarë ose module trajnimi, duke ndihmuar në ndërtimin e kredibilitetit në sektorët e gjellbër dhe në aksesin ndaj mundësive të punës/investimeve.

Objektivi Specifik 2:

Deri në vitin 2030, të arrihet një rritje prej 30% në pjesëmarrjen e konsumatorëve në aktivitete të ekonomisë qarkulluese, duke nisur të paktën 5 fushata ndërmjetësore qytetare çdo vit dhe zhvillimin e një platforme dixhitale me të paktën 100 përdorues aktivë që lejon gjurmimin e gjurmës ekologjike, ofron këshilla të personalizuar për praktika të qëndrueshme dhe integron skema shpërblymshme për menaxhimin e rrjedhave të mbetjeve.

Rritja e ndërgjegjësimit dhe përfshirjes së konsumatorëve në ekonominë qarkulluese:

Qëllimi: Të informohen dhe të angazhohen qytetarët mbi rëndësinë e konsumit dhe prodhimit të qëndrueshëm, duke nxitur një kulturë të përgjegjshmërisë mjedisore.

Përputhshmëria me SDG 12: Ky objektiv mbështet synimet 12.8 dhe 12.3 duke promovuar njohuri dhe praktika që çojnë drejt stileve të jetesës më të qëndrueshme dhe reduktimit të mbetjeve ushqimore.

Veprimet:

- Nisja e fushatave qytetare për të rritur ndërgjegjësimin mbi përfitimet e ekonomisë qarkulluese dhe konsumit të qëndrueshëm.
- Zhvillimi i një platforme dixhitale (ose aplikacion mobil) që lejon konsumatorët të gjurmojnë gjurmën ekologjike dhe të ofron burime dhe këshilla për praktika të qëndrueshme nëpër disa rrjedha të mbetjeve, duke mundësuar gjithashtu skema shpërblimi.

Objektivi Specifik 3:

Deri në vitin 2030, fuqizimi i inovacionit të udhëhequr nga të rinjtë në zgjidhjet e ekonomisë qarkulluese, duke angazhuar **të paktën 200 studentë** nga universitetet dhe shkollat e mesme çdo vit në **një sfidë të dizajnit qarkullues bashkiak** të udhëhequr nga ekspertë (p.sh., nga **ICLEI**, universitete ose institute dizajni të gjelbër), **dhe mbështetja e ideve më të mira për t'u zhvilluar në startup-e** përmes fondeve fillestare, mentorimit dhe inkubacionit.

Veprimet:

1. Nisja e një Sfide Vjetore të Dizajnit Qarkullues, e fokusuar në paketimin dhe dizajnin e qëndrueshëm të produkteve, e hapur për studentët e institucioneve arsimore të Tiranës.
2. Ftesa e ekspertëve nga ICLEI, rrjete ndërkombëtare ose universitete lokale për të udhëhequr studentët në zbatimin e parimeve të dizajnit qarkullues për sfida reale.
3. Ofrimi i mbështetjes financiare dhe teknike për idetë më të mira, duke përfshirë fonde fillestare, shërbime inkubimi dhe lidhje me ekosistemet lokale të biznesit për t'i kthyer ato në startup-e të gjelbërta të qëndrueshme.
4. Prezantimi i zgjidhjeve fituese gjatë Konferencës për Rritjen e Gjelbër dhe ofrimi i aksesit të shpejtë për fituesit në Platformën e Inovacionit dhe Shkëmbimit të Njohurive të Gjelbër

7. VEPRIMET PILOT

Përshkrimi i veprimeve pilot të ndërmarra, rezultatet e tyre dhe mësimet e nxjerra

7.1 Veprimi Pilot 1 - Mbështetja Financiare për Bizneset e Fokusuar në Ripërdorim

Sfida:

Bizneset, veçanërisht SME-të dhe startup-et në Tiranë, përballen me pengesa të vazhdueshme në kalimin nga modelet lineare drejt modeleve qarkulluese për shkak të kapaciteteve të kufizuara financiare dhe mungesës së mbështetjes rregullatore. Pavarësisht interesit në rritje

për ripërdorim dhe eficiencë të burimeve, shumë sipërmarrës nuk kanë qasje në financime ose ekspertizë të nevojshme për të transformuar modelet e tyre të biznesit.

Konteksti:

Supozimi ishte se ofrimi i mbështetjes financiare direkte nga bashkia do të përshpejtonte kalimin e bizneseve të vogla drejt modeleve të bazuara në ripërdorim, duke frymëzuar të tjerët përmes shembujve konkretë dhe të matshëm. Veprimi Pilot synon të testojë nëse stimujt financiarë mund të funksionojnë si katalizator efektiv për inovacionin qarkullues në nivel lokal.

Shtrirja e testimit:

Veprimi synon të kuptojë nëse grantet e targetuara nga bashkia mund të nxisin kompanitë të adoptojnë praktika ripërdorimi më sistematikisht dhe si këto praktika përkthehen në përfitime ekonomike dhe mjedisore të matshme për ekonominë lokale.

Përshkrimi i veprimit të testimit:

Veprimi Pilot u zbatua përmes skemës së Granteve të Gjelbra, e dizajnuar për të mbështetur bizneset që ofrojnë produkte dhe shërbime të orientuara ndaj ripërdorimit. Grante u dhanë kompanive si RawMode, ReUse Tirana, dhe EcoGreaseSolution, duke i mundësuar të forcojnë aktivitetet, të zgjerojnë bazën e klientëve dhe të demonstrojnë vlerën e matshme të ripërdorimit. Veprimi Pilot u koordinua nga Drejtoria e Mjedisit dhe Zhvillimit të Qëndrueshëm, në bashkëpunim me Eco Tirana dhe partnerët lokalë.

Monitorimi:

Zbatimi i projekteve të financuara u ndoq përmes raporteve të rregullta, vizitave në terren dhe intervistave me përfituesit. Indikatorët ekonomikë dhe mjedisorë u vlerësuan para dhe pas financimit, duke u fokusuar te:

- Numri i bizneseve të mbështetura dhe rritja e tyre në treg;
- Produkte dhe shërbime të reja të orientuara drejt ripërdorimit;
- Ulja e gjenerimit të mbetjeve dhe përdorimit të burimeve;
- Niveli i kënaqësisë dhe vlera e perceptuar e mbështetjes komunale.

Rezultatet:

Skema e Granteve të Gjelbra ofroi dukshmëri dhe mbështetje për dhjetëra biznese, duke i mundësuar të forcojnë operacionet dhe të zgjerojnë ndikimin e tyre pozitiv. U prezantuan disa zgjidhje të bazuara në ripërdorim në treg, ndërsa përfituesit morën njohje përmes iniciativave ndërkombëtare të ekonomisë qarkulluese, duke pozicionuar Tiranën si lider lokal në lëvizjen e ripërdorimit.

Mësime të nxjerra:

Veprimi Pilot evidentoi disa sfida operative:

- Menaxhimi i afateve: Vonesa për shkak të problemeve në zinxhirin e furnizimit dhe kompleksiteteve administrative;
- Ngarkesa dokumentuese: Sipërmarrësit e rinj e gjetën raportimin dhe përputhshmërinë të kërkuar si sfiduese;
- Mangësi monitorimi: Verifikimet periodike zbuluan mos-përputhje midis propozimeve fillestare dhe përparimit real;

- Vonesa në komunikim: Ndjekja e kufizuar nga përfituesit vështirësoi mbledhjen e të dhënave.

Veprime për iteracionet e ardhshme:

Raundet e ardhshme të Granteve të Gjelbra do të:

- Prezantojnë afate më realiste dhe rezultate të ndara në faza;
- Thjeshtojnë format e raportimit dhe forcojnë komunikimin;
- Fokusohen te projekte më të arritshme dhe të targetuara;
- Ofron ndihmë teknike të dedikuar, veçanërisht për projekte dixhitale dhe inovative.

Ndikimi në IAP:

Skema do të zgjerohet përmes fondeve të BE-së dhe atyre ndërkombëtare për të rritur mbulimin e saj. Përvoja e fituar ka informuar drejtpërdrejt propozimin e IAP-së për krijimin e një Qendre Inovacioni të Gjelbër, për të inkubuar startup-e qarkulluese dhe për të konsoliduar leadershipin e Tiranës në sipërmarrjen e tyre.

7.2 Veprimi Pilot 2 – Evenimente të Gjelbra & Analiza e Rrjedhave të Materialeve (Mbështetje nga ICLEI)

Sfida:

Evenimentet publike në Tiranë shpesh gjenerojnë sasi të mëdha mbetje plastike dhe paketimi njëpërdorimshëm. Qyteti nuk kishte përvojë dhe udhëzime për organizimin e evenimenteve të gjelbra që integrojnë parimet e ekonomisë qarkulluese.

Konteksti:

U supozua se pilotimi i një eventit publik duke përdorur vetëm gota, pjata dhe enë të ripërdorshme, të mbështetura nga larëse të lëvizshme, mund të demonstrojë realizueshmërinë e sistemeve qarkulluese në kushte reale, duke angazhuar qytetarët dhe organizatorët në praktika të qëndrueshme.

Shtrirja e testimit:

Veprimi do të testonte ndikimin mjedisor dhe social të zëvendësimit të paketimit njëpërdorimshëm me alternativa të ripërdorshme, do të kuantifikonte reduktimin e mbetjeve të arritur dhe do të vlerësonte pranimin nga qytetarët dhe organizatorët.

Përshkrimi i veprimit të testimit:

U organizua një demonstrim praktik i qasjes zero-mbetje. Të gjitha ushqimet dhe pijet shërbeheshin vetëm në enë të ripërdorshme. Larëse të lëvizshme u instaluan në vend për të siguruar higjienën dhe funksionimin e qetë të eventit.

Veprime për iteracionet e ardhshme:

Duke u bazuar në këto gjetje, veprimet e ardhshme do të:

- Zgjerojnë praktikën e evenimenteve të gjelbra në shumë evente të qytetit;

- Zhvillojnë një Udhëzues/Manual për Evenimente të Gjelbra për të standardizuar procedurat;
- Kërkojnë përfshirjen e sistemeve të ripërdorimit në të gjitha eventet e financuara publikisht;
- Vazhdojnë monitorimin bazuar në MFA për të informuar ndryshimet rregullatore dhe për të përmirësuar logjistikën e eventeve.

Përzgjedhja e 10–12 veprimeve maksimale do të detajohet më tej në Pjesën 3 përmes një vlerësimi cilësor me anëtarët e ULG-së mbi realizueshmërinë (duke marrë parasysh fondet e lira, rreziqet, ndikimet) dhe ndikimin në qëndrueshmërinë e veprimeve të listuara. Përzgjedhja duhet të bëhet me anëtarët e ULG-së, duke ndjekur një metodologji votimi.

Pjesa III: Detaje të Planifikimit të Veprimeve

8. Prezantimi i Detajuar i Veprimeve

1. **Mbështetje për Farmerët:** Sigurimi i kutive të standardizuara, të riciklueshme dhe të ripërdorshme për fermerët lokalë për transportin dhe shitjen e produkteve të tyre, duke reduktuar paketimin njëpërdorimshëm dhe duke rritur dukshmërinë e produkteve në tregje.
2. **Angazhimi i Konsumatorëve:** Nisja e një fushate vjetore **“Bli produkte vendore, Shpërdoro më pak”** që promovon produktet lokale në supermarketet dhe tregjet, e integruar me platformën dixhitale ekzistuese për të ofruar **shpërblime ekologjike** për blerjet e produkteve lokale me pak paketim.
3. **Krijimi i një Qendre të Ekonomisë Qarkulluese:** Për të ofruar trajnime, burime dhe mundësi rrjetëzimi për bizneset që kalojnë në modele qarkulluese.
4. **Organizimi i Evenimenteve të Gjelbra:** Organizimi i workshopeve, konferencave dhe eventeve rrjetëzuese mbi temat e qëndrueshmërisë, duke lejuar sipërmarrësit të prezantojnë inovacionet e tyre, të mësojnë praktikatat më të mira dhe të lidhen me partnerë dhe investitorë potencialë.
5. **Zhvillimi i programeve të certifikimit:** Njohja dhe shpërblimi i bizneseve për përpjekjet e tyre të qëndrueshme, duke i ndihmuar të fitojnë avantazh në treg dhe besim nga konsumatorët.
6. **Nisja e fushatave qytetare në të gjithë qytetin:** Për të rritur ndërgjegjësimin mbi përfitimet e ekonomisë qarkulluese dhe konsumit të qëndrueshëm.
7. **Zhvillimi i një Platforme Dixhitale që:** -Ofron webinare dhe workshope mujore me udhëheqës të industrisë si Maccaferri (infrastrukturë rezistente dhe ndërtim i gjelbër) dhe ProGena (planifikim urban dhe bio-dizajn inovativ).- Përmban një arkiv mjetesh, raporte, mundësi financimi dhe studime rastesh nga kontekste lokale dhe ndërkombëtare. - Lejon kompanitë të postojnë sfida reale të qëndrueshmërisë, duke ftuar startup-e, studiues dhe OJQ të bashkëpunojnë për zgjidhje.

8. Organizimi i Konferencave Bi-vjetore:

- **Drejtuar nga Future One,** Maccaferri dhe biznese të tjera inovative, për të prezantuar praktikatat më të mira, të tërheqin **investime të huaja të gjelbra** dhe të lehtësojnë lidhjen midis kërkuesve dhe ofruesve të zgjidhjeve.
- Përfshirja e seancave pitch për startup-e dhe SME për të tërhequr fonde dhe partnerë të mundshëm.
- **Nxitja e Bashkëpunimit Multidisiplinar:**

- Krijimi i një **“Bordi Nevojash & Ofrimesh Inovacioni”** në platformë, ku kompanitë ndajnë nevojat specifike (p.sh., vlerësimi i mbetjeve, ujitje inteligjente, optimizimi i energjisë) dhe marrin propozime nga academia, shoqëria civile dhe bizneset e tjera.
- Sigurimi i mjeteve të rrjetëzimit të strukturuar dhe forumeve tematike.
- **Lëshimi i Certifikatave Dixhitale**

9. Nisja e një Sfide Vjetore të Dizajnit Qarkullues: E fokusuar në paketimin dhe dizajnin e qëndrueshëm të produkteve, e hapur për studentët e institucioneve arsimore të Tiranës.

10. Prezantimi i zgjidhjeve fituese gjatë Konferencës për Rritjen e Gjellbër: Ofrimi i aksesit të shpejtë për fituesit në Platformën e Inovacionit dhe Shkëmbimit të Njohurive të Gjellbër.

9. Lista e Veprimeve të Prioritetizuara

9.1 Metodologjia për Prioritetizimin e Veprimeve

Për të përcaktuar listën e veprimeve të prioritetizuara që përfshihen në Planin e Integruar të Veprimeve (IAP), Bashkia e Tiranës aplikoi një proces vlerësimi bazuar në fakte, në bashkëpunim me anëtarët e Urban Local Group (ULG).

U përgatit dhe shpërnda një Checklist-e e Strukturuar e Vlerësimit të Planit të Veprimeve për të gjithë pjesëmarrësit e ULG-së. Kjo checklist synonte të siguronte transparencë, përfshirje dhe kuptim të përbashkët mbi realizueshmërinë dhe ndikimin e çdo veprimi të propozuar. Ajo përmbante të gjitha veprimet potenciale të dala nga workshop-et e bashkë-krijimit dhe ideimit, dhe kërkonte që pjesëmarrësit të vlerësonin secilin veprim sipas kriterëve të paracaktuar.

Secili anëtar i ULG-së duhej të tregonte nëse një veprim konsiderohej i realizueshëm (“Po/Jo”) brenda kontekstit aktual të qytetit dhe, nëse po, të identifikonte llojin kryesor të rrezikut të lidhur me zbatimin e tij—teknologjik, mjedisor, ekonomik, social, politik, ligjor ose i lidhur me të dhënat. Kur përgjigjja ishte “Jo”, pjesëmarrësit ishin të ftuar të përshkruanin shkurtimisht sfidën kryesore të perceptuar. Kjo qasje mundësoi të dhëna të kombinuara sasiore dhe cilësore dhe inkurajoi reflektim ndër-sektorial nga departamentet komunale, academia, OJQ-të dhe aktorët privatë.

Pas mbledhjes dhe konsolidimit të të gjitha checklist-eve, ekipi i projektit bëri një analizë krahasuese për të identifikuar veprimet që morën vlerësimin më të lartë për realizueshmëri dhe rreziqet më të ulëta të zbatimit. Këto rezultate u diskutuan më pas në një seancë pasuese të ULG-së për të konfirmuar gjetjet dhe për të siguruar përputhshmërinë me objektivat strategjike të Tiranës nën kornizën LET’S GO CIRCULAR.

Përmes këtij procesi, **dhjetë veprime** u prioritetizuan për përfshirje në Planin Final të Integruar të Veprimeve. Këto përfaqësojnë masat më të realizueshme, me ndikim dhe sinergjik për avancimin e tranzicionit të Tiranës drejt ekonomisë qarkulluese. Prioritetizimi reflekton një kombinim të balancuar të ndërhyrjeve të buta (ndërgjegjësim, edukim, inovacion) dhe të forta (infrastrukturë, financim, certifikim), duke siguruar koherencë me kapacitetet lokale dhe objektivat afatgjata të qëndrueshmërisë.

1. Emri i veprimit: Mbështetje për Fermerët: Sigurimi i kutive të standardizuara, të riciklueshme dhe të ripërdorshme për fermerët lokalë për transportin dhe shitjen e produkteve të tyre, duke reduktuar paketimin njëpërdorimshëm dhe duke rritur dukshmërinë e produkteve.

Lista e aktiviteteve sipas veprimit	Periudha e zbatimit (Fillimi – Përfundimi)	Fondet dhe burimet e nevojshme	Programi i financimit /financimit / alokimit të burimeve	Rreziqet	Palët e interesit të përfshira	Produktet (Output-et)
1. Identifikimi i 200 fermerëve lokalë dhe vlerësimi i nevojave për ambalazhimin	2025 – 2026	Konsulentë për vlerësimin e nevojave (15,000 €)	Buxheti bashkiak (Drejtoria e Mjedisit)	Pjesëmarrje e kufizuar e fermerëve	Bashkia e Tiranës Drejtoria e Mjedisit	Lista e fermerëve të angazhuar dhe të dhëna bazë (baseline)
2. Projektimi dhe prokurimi i kutive të standardizuara të ambalazhimit të riciklueshëm / të ripërdorshëm	2025 – 2027	Prokurimi i 20,000 kutive (120,000 €)	Green Deal i BE-së / Horizon Europe / Fonde Kombëtar e për Ekonominë Qarkulluese	Vonesa në zinxhirin e furnizimit ose rritje e kostove	Prodhuues të ambalazheve, SMEs lokale.	Kuti të shpërndara te fermerët
3. Trajnimi i fermerëve për përdorimin dhe menaxhimin e qëndrueshëm të ambalazheve	2026 – 2027	Workshop trajnimi dhe materiale (25,000 €)	Grante trajnimi Erasmus+ / partneritet e me OJF	Adoptim i ulët për shkak të zakoneve ekzistuese	Shoqata fermerësh, OJF	200 fermerë të trajnuar me certifikim by
4. Krijimi i një skeme grumbullimi	2026 – 2028	Kontrata	Partneritet	Sfidat	Kompani	Sistemi

dhe kthimi për ambalazhet e ripërdorshme		logjistike dhe mjet IT për gjurmim (40,000 €)	e publike-private me distributor ë	operacional e në logjistikë	transporti, distributorë	mbyllur kthimi për ambalazhet (closed-loop)
5. Fushatë ndërgjegjësuese për promovimin e produkteve lokale me ambalazh ekologjik	2026 – 2028	Media dhe materiale promovuese (30,000 €)	Buxheti i komunikimit bashkiak / CSR nga shitësit me pakicë	Angazhim i ulët i konsumatorëve	OJF të konsumatorëve, supermarkete, media	Mbi 1,000 konsumatorë të angazhuar në fushatë
6. Monitorimi dhe vlerësimi i ndikimit	2027 – 2029	Mbledhje të dhënash, anketa (20,000 €)	URBACT / Njësia Bashkiake e Monitorimit	Mungesë e të dhënave ose rezistencë ndaj procesit	Universitete, konsulentë monitorimi	Raport vjetor i ndikimit

Fondet totale të nevojshme: rreth 250,000 €

2. Emri i veprimit: Angazhimi i Konsumatorëve – Fushata “Bli produkte vendase, Shpërdoro Më Pak”

Lista e aktiviteteve sipas veprimit	Periudha e zbatimit (Fillimi – Përfundimi)	Fondet dhe burimet e nevojshme	Programi i financimit / financimit / alokimit të burimeve	Rreziqet	Palët e interesit të përfshira	Produktet (Output-et)
1. Projektimi dhe lançimi i fushatës vjetore “Bli produkte vendase, Shpërdoro Më Pak”, me fokus në supermarkete, tregje lokale dhe rrjete sociale. Integrimi i mesazheve për mbështetjen e	2025 – 2026	Projektim fushate, identitet vizual, ekspertë komunikimi (30,000 €)	Buxheti bashkiak (Drejtoria e Komunikimit), kontribute CSR nga zinxhirët e supermarketeve	Dukshmëri e ulët e fushatës në zinxhirët e mëdhenj të shitjes me pakicë	Bashkia e Tiranës, zinxhirë supermarkete, administratë tregjesh, OJF	Identiteti i fushatës dhe materialet promovuese

fermerëve lokalë dhe reduktimin e mbetjeve nga ambalazhimi.						
2. Zhvillimi i një sistemi shpërblimesh ekologjike (eco-rewards) në platformën ekzistuese digjitale bashkiake: konsumatorët fitojnë pikë për blerjen e produkteve lokale ose me pak ambalazh dhe i shkëmbejnë ato për zbritje ose shërbime.	2025 – 2027	Integrim IT, zhvillim aplikacioni (50,000 €)	Fonde URBACT, Horizon Europe – mjete digjitale	Vonesa teknike në integrimin e platformës	Njësia IT e bashkisë, start-up-e teknologjik e lokale, shitës me pakicë	Platformë digjitale eco-rewards funksionale
3. Partneritet me 100 shitës lokalë dhe supermarkete për krijimin e ekspozitorëve ekologjikë, këndeve promovuese dhe standave informuese brenda tregjeve.	2026 – 2027	Projektim ekspozitorësh, materiale printimi (20,000 €)	Grante të vogla nga EU Green Deal, bashkëfinancim nga bizneset	Hezitim i supermarketeve për të vënë në dispozicion hapësirë	Fermerë lokalë, shoqata tregjesh, supermarkete	100 ekspozitorë ekologjikë të instaluar
4. Angazhimi i mbi 1,000 konsumatorëve çdo vit përmes workshope-ve, eventeve degustimi dhe sfidave digjitale që promovojnë produktet lokale dhe reduktimin e mbetjeve.	2026 – 2028	Organizim dhe lehtësim eventesh (25,000 €)	Buxheti bashkiak për kulturë/evente, bashkëfinancim nga OJF	Pjesëmarrje e ulët e konsumatorëve	Organizata të shoqërisë civile, OJF të konsumatorëve, universitete	Mbi 1,000 konsumatorë të angazhuar çdo vit

5. Monitorimi i ndikimit të fushatës përmes anketave, të dhënave të aplikacionit dhe statistikave të shitjeve në supermarkete, për të matur rritjen e blerjeve të produkteve lokale dhe uljen e mbetjeve nga ambalazhimi.	2027 – 2029	: Mbledhje të dhënash dhe raportim (15,000 €)	Njësia Bashkiake e Monitorimit , partneritet me universitete	Të dhëna të paplota ose jokonsistente	Universitet e, qendra kërkimore	Raport vjetor i ndikimit të fushatës
--	-------------	---	--	---------------------------------------	---------------------------------	--------------------------------------

Fondet totale të nevojshme: rreth 140,000 €

3. Emri i veprimit: Krijimi i një Qendre të Ekonomisë Qarkulluese (CE Hub) për SME-të

Lista e aktiviteteve sipas veprimit	Periudha e zbatimit (Fillimi – Përfundimi)	Fondet dhe burimet e nevojshme	Programi i financimit / financimit / alokimit të burimeve	Rreziqet	Palët e interesit të përfshira	Produktet (Output-et)
1. Krijimi i një Qendre të Ekonomisë Qarkulluese në Tiranë, e pajisur me hapësira trajnimi, mjete digjitale dhe zona demonstrimi për praktikant qarkulluese.	2025 – 2026	Ambientet e qendrës, staf, pajisje (150,000 €)	Buxheti bashkiak, URBACT, Fonde Kohezioni të BE-së	Mbivendosje e me qendra ekzistuese në rajon	Bashkia e Tiranës, Ministria e Ekonomisë, programe donatore	CE Hub i themeluar dhe zyrtarisht funksional
2. Zbatimi i programeve vjetore të trajnimit për të paktën 50 biznese, që mbulojnë ekodizajnin, modelet e	2026 – 2030	Trajnerë, materiale, skema certifikimi (100,000 €)	Erasmus+, Horizon Europe, tarifa anëtarësimi nga bizneset	Pjesëmarrje e ulët për shkak të mungesës së ndërgjegjësimit	SME, dhoma biznesi, OJF	Mbi 50 biznese të trajnuara çdo vit

ripërdorimit, reduktimin e mbetjeve, logjistikën e gjelbër dhe ambalazhimit e qëndrueshëm.						
3. Lehtësimi i eventeve të rrjetëzimit dhe “matchmaking” për të lidhur SME-të me universitete, inovatorë të ambalazhimit ekologjik dhe investitorë.	2026 – 2030	Organizim dhe moderim eventesh (80,000 €)	Partneritete publike-private, sponsorizim e CSR	Kulturë e dobët bashkëpunimi ndërmjet SME-ve	Universitete, qendra kërkimore, investitorë , SME	Mbi 100 partneritete të ndërmjetësuar
4. Ofrimi i granteve / subvencioneve fillestare nga fonde publike në vlerën 0.5 milion € për të ndihmuar SME-të të pilotojnë modele biznesi qarkulluese.	2026 – 2029	Ekip menaxhimi grantësh, monitorim (500,000 €)	Buxheti i Bashkisë, fonde të EU Green Deal	Keqmenaxhim ose keqpërdorimi i fondeve	Bashkia e Tiranës, Ministria e Financave, auditues të pavarur	Mbi 50 NVM përfituese të granteve
5. Zhvillimi i një platforme digjitale për ndarjen e njohurive, ku publikohen raste studimore, histori suksesi dhe udhëzues të aksesueshëm për të gjitha SME-të në Tiranë.	2027 – 2029	Zhvillim IT, prodhim përmbajtjeje (50,000 €)	Grante digjitalizimi nga Horizon Europe, kompani lokale ICT	Angazhim i ulët nëse platforma nuk është miqësore për përdoruesin	Ofrues IT, OJF, Njësia IT e Bashkisë	Platformë online e njohurive për Ekonominë Qarkulluese
6. Monitorimi dhe vlerësimi i aktiviteteve të qendrës, duke dokumentuar mësimet e nxjerra dhe mundësitë për zgjerim dhe	2027 – 2030	Monitorim dhe raporte vlerësimi (20,000 €)	Bashkia, universitete, mbështetje URBACT	Mungesë e të dhënave nga SME-të	Institucion e akademike , ekspertë monitorimi	Raporte vjetore të ndikimit të CE Hub

replikim.						
-----------	--	--	--	--	--	--

Fondet totale të nevojshme për veprimin: rreth 900,000 €

4. Emri i Veprimit: Organizimi i Eventeve të Gjelbra – Prezantimi i Inovacionit dhe Ndërtimi i Partneriteteve

Lista e aktiviteteve sipas veprimit	Periudha e zbatimit (Fillimi – Përfundimi)	Fondet dhe burimet e nevojshme	Programi i financimit / alokimit të burimeve	Rreziqet	Palët e interesit të përfshira	Produktet (Output-et)
1. Planifikimi dhe realizimi i 5 Eventeve të Gjelbra (workshop-e, konferenca, hackathon-e) për të prezantuar inovacione në ekonominë qarkulluese, energjinë e rinovueshme dhe zgjidhjet urbane të qëndrueshme.	2025 – 2026	Organizim eventesh, ambiente, facilitim, komunikim (€40,000)	Buxheti bashkiak (Evente), bashkëfinancim nga sponsorë të sektorit privat	Pjesëmarrje e ulët ose interes i kufizuar nga SME-të	Bashkia e Tiranës, Ministria e Mjedisit, dhomat lokale të biznesit	5 Evente të Gjelbra të organizuara
2. Krijimi i partneriteteve me 2 universitete për integrimin e prezantimeve kërkimore (R&D) dhe ekspozimin e start-up-eve gjatë eventeve.	2025 – 2026	Marrëveshje bashkëpunimi, facilitim akademik (€10,000)	Bashkëfinancim nga universitetet, projekte Horizon Europe	Mospërputhje ndërmjet kërkimit shkencor dhe nevojave të biznesit	Universiteti i Tiranës, Universiteti POLIS, institute kërkimore	2 partneritete universitare të formalizuara
3. Ofrimi i platformave të rrjetëzimit gjatë eventeve ku sipërmarrësit	2025 – 2026	Hapësira rrjetëzimi, platformë dixhitale për përputhje	Programe të BE-së për SME, sponsorizim e CSR nga kompani	Hezitim i investitorëve për të mbështetur ide në fazë të hershme	Start-up-e, investitorë, OJQ, banka	Mbi 50 partneritete të reja të lehtësuara

lidhen me investitorë, inkubatorë dhe OJQ.		(€20,000)	private			
4. Zhvillimi i një Panairi të Inovacionit të Gjellbër si event vjetor kryesor për të tërhequr pjesëmarrje dhe dukshmëri ndërkombëtare.	2026	Hapësirë ekspozite, fushata promovuese (€30,000)	Programi COSME i BE-së, fonde për tranzicionin e gjellbër	Kosto të larta organizative në raport me buxhetin	Organizata ndërkombëtare, dhoma tregtie	1 panair vjetor i madh i organizuar
5. Monitorimi i pjesëmarrjes dhe ndikimit gjurmimi i numrit të start-up-eve të mbështetura, partneriteteve të krijuara dhe investimeve të mobilizuara.	2026	Mbledhje të dhënash, anketa (€10,000)	Njësia e monitorimit e bashkisë, mbështetje akademike	Mbledhje jo e plotë e të dhënave	Universiteti, konsulentë monitorimi	Raport vjetor mbi ndikimin

Fondet totale të nevojshme për veprimin: rreth €110,000

5. Emri i veprimit: Zhvillimi i Programeve të Certifikimit për Biznese të Qëndrueshme

Lista e aktiviteteve sipas veprimit	Periudha e zbatimit (Fillimi – Përfundimi)	Fondet dhe burimet e nevojshme	Programi i financimit / alokimit të burimeve	Rreziqet	Palët e interesit të përfshira	Produktet (Output-et)
1. Projektimi i një Skeme Certifikimi për Bizneset e Gjellbra, me kritere të qarta (eficiencë energjetike,	2025 – 2026	Ekspertë teknikë, zhvillim i kuadrit ligjor (40,000 €)	Buxheti bashkiak, Programi LIFE i BE-së, fonde të Ministrisë së Mjedisit	Mungesë qartësie ose kritere tepër komplekse që dekurajojnë bizneset	Bashkia e Tiranës, Ministria e Mjedisit, Dhoma Tregtie	Skema e certifikimit e miratuar

reduktim mbetjesh, ambalazh ekologjik, ndikim social). Krahasimi me standardet e Ecolabel të BE-së						
2. Pilotimi i certifikimit me 20 biznese çdo vit, duke ofruar auditime, këshillim dhe njohje publike.	2026 – 2030	Auditues, konsulentë, materiale trajnimi (100,000 €)	URBACT, Horizon Europe, grante kombëtare për Ekonominë Qarkulluese	Pjesëmarrje e ulët për shkak të mungesës së besimit ose kostove	SME, shoqata biznesi, OJF	Mbi 20 biznese të certifikuara çdo vit
3. Vendosja e stimulujve fiskalë dhe subvencioneve (ulje taksash, tarifa të reduktuara pastrimi) për bizneset e certifikuara, me qëllim rritjen e atraktivitetit të certifikimit.	2026 – 2030	Projektim politikash, modelim fiskal (30,000 €)	Buxheti bashkiak, subvencione kombëtare	Vonesa në miratimin e politikave	Ministria e Financave, Këshilli Bashkiak	Kuadër stimulues i miratuar
4. Zhvillimi i një fushate komunikimi për të rritur ndërgjegjësimin e konsumatorëve mbi bizneset e certifikuara, duke përforcuar avantazhin e tyre në treg.	2026 – 2030	Marketing dhe komunikim (30,000 €)	Partneritete CSR, grante komunikimi nga BE	Ndërgjegjësim i ulët i konsumatorëve	Media, OJF, platforma tregtare	Rritje e besimit të konsumatorëve dhe kërkesës për biznese të certifikuara
5. Krijimi i një kuadri monitorimi dhe përputhshmërie për të ndjekur performancën dhe për të garantuar që bizneset e	2027 – 2030	Sistem monitorimi, ekip vlerësimi (20,000 €)	Njësia Bashkiake e Monitorimit , partneritete akademike	Kapacitete të pamjaftueshme për zbatim dhe kontroll	Universiteti, auditues, Bashkia	Raporte vjetore monitorimi

certifikuara përmbushin dhe ruajnë kriteret.						
--	--	--	--	--	--	--

Fondet totale të nevojshme për veprimin: rreth 220,000 €

6. Emri i Veprimit: Nisja e fushatave në të gjithë qytetin për rritjen e ndërgjegjësimit mbi përfitimet e ekonomisë qarkulluese dhe konsumit të qëndrueshëm

Lista e aktiviteteve sipas veprimit	Periudha e zbatimit (Fillimi – Përfundimi)	Fondet dhe burimet e nevojshme	Programi i financimit / alokimit të burimeve	Rreziqet	Palët e interesit të përfshira	Produktet (Output-et)
Aktiviteti do të integrojë ndërgjegjësimin për ekonominë qarkulluese në eventet ekzistuese bashkiake dhe do të shfrytëzojë Tirana Hub (Piramida) si një hapësirë për trajnim dhe shkëmbim njohurish. Gjatë panairëve vjetore të qytetit, çdo blerje do të përfshijë një fletëpalosje të detyrueshme, të prodhuar nga materiale të ricikluara ose të përdorura për herë të dytë (p.sh. letër me fara, karta informuese të ripërdorshme), e cila do të ofrojë shpjegime të thjeshta dhe këshilla praktike mbi parimet e ekonomisë qarkulluese. Stenda interaktive do të prezantojnë ripërdorimin	Fillimi: Prill 2026 (në përputhje me momentumin e ndërgjegjësimit për Ditën e Tokës) Përfundimi: Dhjetor 2026 për ciklin e parë, me përsëritje vjetore të planifikuar deri në vitin 2030	Dizajn i fletëpalosjeve dhe printim miqësor me mjedisin ESM për sigurimin e materialeve të qëndrueshme Ven dosja e stendave dhe logjistika Koordinimi i stafit, studentëve dhe vullnetarëve Partneritetet me shitës lokalë dhe edukatorë Akses në	Alokim nga buxheti bashkiak Grante nga qeveria kombëtare Sponsorizimi nga sektori privat Pilotim i crowdfunding Donatorë ndërkombëtarë: Programi i Agjendës së Gjelbër të BE-së për Ballkanin Perëndimor, UNDP Green Growth Fund, GIZ Circular Economy Initiative	Angazhim i ulët ose interes i kufizuar i publikut Financimi i pamjaftueshëm ose vonesa në disbursim Rezistenca ndaj ndryshimit të sjelljes Mbulimi i kufizuar mediatic ose mesazhe jo efektive Ndryshime politike ose administrative që ndikojnë në vijimësinë	Bashkia e Tiranës Ministria e Turizmit dhe Mjedisit OJQ lokale Institucione arsimore Media Liderë komunitarë dhe influencers Partnerë të sektorit privat (shitës me pakicë, riciklues)	Të paktën 5 fushata ndërgjegjëse vjetore të zbatuara në të gjithë qytetin Arritje e të paktën 5,000 banorëve në vit Rritje e pjesëmarrjes në programet e riciklimit dhe ripërdorimit i kuptimit publik mbi konceptet e ekonomisë qarkulluese

krijues(upcycling), kompostimin dhe jetesën pa mbetje(zero-waste),me demonstrime dhe sfida për të angazhuar publikun. Tirana Hub do të aktivizohet gjatë datave kryesore mjedisore (p.sh. Dita e Tokës, Dita Botërore e Mjedisit) për të organizuar workshope, vizita shkollore, takime të grupeve të interesit dhe ligjërata nga ekspertë, të fokusuara në stilin e jetesës së qëndrueshme, reduktimin e mbetjeve dhe sipërmarrjen e gjelbër. Aktivitetet do të bashkëorganizohen me biznese lokale, shkolla, OJQ dhe departamente bashkiake për të siguruar shtrirje të gjerë dhe ndërveprim me iniciativa të tjera të qytetit.		ambiente (panaire bashkiak e, Tirana Hub)				
--	--	--	--	--	--	--

Veprimi 7: Zhvillimi i një Platforme Digjitale të Njohurive dhe Inovacionit

Lista e aktiviteve sipas veprimit	Periudha e zbatimit (Fillimi –	Fondet dhe burimet e	Programi i financimit / financimit / alokimit të	Rreziqet	Palët e interesit të	Produktet Outputs
-----------------------------------	--------------------------------	----------------------	--	----------	----------------------	-------------------

	Përfundimi)	nevojsh me	burimeve		përfshira	
Projektimi dhe lançimi i një portali digjital me webinarë dhe workshope, me pjesëmarrjen e ekspertëve vendas dhe ndërkombëtarë (p.sh. Maccaferri, ProGena). - Kurimi dhe publikimi i mbi 100 burimeve në vit (raporte, mjete praktike, raste studimore, mundësi financimi). - Mundësimi që kompanitë të publikojnë sfida reale të qëndrueshmërisë dhe të lidhen me start-up-e, studiues dhe OJF për gjetjen e zgjidhjeve. - Aktivizimi i një funksionaliteti bashkëpunimi për thirrje të hapura ndaj inovatorëve dhe aktorëve të tjerë të ekosistemit.	Jan 2026 – Dec 2030	Zhvillim i dhe hostimi i platformës - Staf: menaxher platforme, kurator përmbajtjeje, koordinator - Organizimi eventesh dhe tarifa për folësit - Marketing dhe komunikim	- Grante të BE-së për Qytete Qarkullore / Tranzicion të Gjellbër Bashkëfinancim: Bashkia e Tiranës, partnerë nga sektori privat Kontribute nga OJF lokale dhe donatorë ndërkombëtarë	Rrezik mbivendosjeje me platforma ekzistues (p.sh. Western Balkans CE Hub, EIT Hub Albania), i adresuar duke e pozicionuar platformën si ndërfaqe lokale - Angazhimi i ulët i palëve të interesit - Probleme teknike të platformës	Bashkia e Tiranës - Universitete dhe qendra kërkimore - NVM, start-up-e, OJF - Partnerë ndërkombëtarë dhe korporata	10+ webinarë çdo vit 100+ burime të kuruara në vit 2 Konferenca “Green Growth” çdo dy vjet 200+ certifikata pjesëmarrjeje të lëshuara çdo vit

8. Emri i veprimit: Nisja e Sfidës Vjetore të Dizajnit Qarkullues për të Rinjtë

Lista e aktiviteteve sipas veprimit	Periudha e zbatimit (Fillimi – Përfundimi)	Fondet dhe burimet e nevojshme	Programi i financimit / financimit / alokimit të burimeve	Rreziqet	Palët e interesit të përfshira	Produktet Outputs
Organizimi i një	Fillimi: Janar	150,000	Alokime	Pjesëmar	Bashkia e	Sfidë

Sfide Vjetore të Dizajnit Qarkullues të fokusuar në ambalazhimin e qëndrueshëm dhe dizajnin e produkteve; angazhimi i mbi 200 nxënësve dhe studentëve nga universitete dhe shkolla të mesme; ofrimi i mentorimit nga ekspertë (ICLEI, universitete, institute të dizajnit të gjelbër); si dhe mbështetja e ideve më të mira për t'u zhvilluar më tej në projekte start-up.	2026Përfundimi: Dhjetor 2030	€ (për periudhën 2026–2030) • Staf: koordinator, ekip mentori mi, mbështetje administrative • Marketing dhe komunikim me shkolla dhe universitete • Organizimi eventesh dhe materiale	nga buxheti bashkiak • Grante nga Qeveria Kombëtare • Sponsorizimi nga sektori privat • Pilotim i financimit përmes crowdfunding • Donatorë ndërkombëtarë: • EU Green Agenda për Ballkanin Perëndimor • UNDP – Green Growth Fund • GIZ – Circular Economy Initiative	rje e ulët e rinjve • Cilësi e kufizuar e aplikimeve • Mungesë e mbështetjes pas përfundimit për fituese	Tiranës • Ministria e Turizmit dhe Mjedisit • Institucione arsimore • OJF dhe rrjete rinore • Media dhe influencues • Partnerë nga sektori privat (shitës me pakicë, riciklues)	vjetore e dizajnit qarkullues e organizuar • Mbi 200 të rinj të angazhuar çdo vit • Ide inovative të zhvilluara drejt projekteve start-up • Rritje e kapaciteteve të rinjve në dizajn të qëndrueshëm dhe ekonomi qarkulluese
---	------------------------------	---	--	---	---	--

9. Emri i Veprimit: Prezantimi i Zgjidhjeve Fitues të Studentëve në Konferencën Green Growth

Lista e aktiviteteve sipas veprimit	Periudha e zbatimit (Fillimi – Përfundimi)	Fondet dhe burimet e nevojshme	Programi i financimit / financimit / alokimit të burimeve	Rreziqet	Palët e interesit të përfshira	Produktet Outputs
Projektet fituese nga Sfida e Dizajnit Qarkullues do të prezantohen gjatë Konferencës Green Growth, që mbahet dy herë në vit. • Zgjidhjet e përzgjedhura të	Janar 2026 – Dhjetor 2030	€80,000 (2026–2030) • Certifikata dhe materiale njohjeje • Integrimi me	Buxheti i Bashkisë • Grante të Qeverisë Kombëtare • Sponsorizimi nga sektori privat	Sfida logjistike në prezantimin e fituesve • Cilësi e kufizuar e punimeve të	Bashkia e Tiranës • Ministria e Turizmit dhe Mjedisit • Institucionet arsimore • OJF lokale • Media dhe influencues • Partnerët e	Zgjidhjet fituese prezantohen në çdo Konferencë Green Growth dy herë në vit • Akses i shpejtë për fituesit në

studentëve do të kenë akses të shpejtë në Green Innovation and Knowledge Exchange Platform, duke siguruar vazhdimësi midis sfidës dhe angazhimit më të gjerë të aktorëve. • Kjo do të sigurojë dukshmëri për aktorët lokalë dhe ndërkombëtarë, mundësi mentorimi dhe lidhje me investitorë potencialë.		Green Innovation & Knowledge Exchange Platform • Logjistika dhe koordinimi i eventit		paraqitura • Interesi i ulët i investitorëve për projekte në fazë fillestare	sektorit privat	Knowledge Exchange Platform • Rritje e dukshmërisë, rrjetëzimit dhe mundësive të investimit për startup-et e udhëhequra nga studentët
---	--	---	--	---	-----------------	--

10. Emri i Veprimit: Organizimi i Konferencave Bi-Vjetore Green Growth & Mjetet e Bashkëpunimit

Lista e aktiviteteve sipas veprimit	Periudha e zbatimit (Fillimi – Përfundimi)	Fondet dhe burimet e nevojshme	Programi i financimit / financimit / alokimit të burimeve	Rreziqet	Palët e interesit të përfshira	Produktet Outputs
Organizimi i Konferencave Bi-Vjetore Green Growth • Konferencat udhëhiqen nga Future One, Maccaferri dhe biznese të tjera të orientuara nga inovacioni, për të prezantuar praktikën më të mirë, tërhequr investime të gjelbra nga jashtë dhe për të mundësuar lidhjen	2026 – 2030	€250,000 (2026–2030) • Organizimi i konferencave (hapësira, logjistikë, fasilitatorë) • Marketing dhe komunikim	Fondet EU Green Transition • Co-financim nga Bashkia e Tiranës • Sponsorizimi korporativ • Donatorë ndërkombëtarë	Angazhimi i kufizuar i sektorit privat • Pjesëmarrje e ulët e investitorëve ndërkombëtarë • Sfidë logjistike / organizative	Bashkia e Tiranës • Ministria e Ekonomisë & Mjedisit • Future One, Maccaferri • Universitetet & qendrat kërkimore • OJF, startup-e, SME • Investitorë ndërkombëtarë	2 Konferenca Green Growth në vit (2026–2030) • 50+ startup-e/SME për pitch në çdo cikël • Rritje e interesit për investime të gjelbra nga jashtë

midis kërkesve të zgjidhjeve dhe ofruesve. • Përfshihen sesione pitch për startup-et dhe SME-të për të prezantuar idetë e tyre tek investitorët potencialë.						
Zhvillimi i një “Innovation Needs & Offers Board” në platformë • Lejon kompanitë të postojnë nevoja specifike për qëndrueshmëri (p.sh., valorizimi i mbetjeve, ujitja inteligjente, optimizimi i energjisë) dhe të marrin propozime nga akademia, shoqëria civile dhe bizneset e tjera. • Siguron mjete të strukturuar për rrjetëzim dhe forume diskutimi tematike për të nxitur bashkëpunim multidisiplinar.	2026 – 2030	Zhvillimi i funksionalitetit të bordit, mjeteve të rrjetëzimit dhe forumeve tematike (€50,000)	• Partneritete korporative • Dhoma të biznesit • Horizon Europe	Rreziku i dublimit nëse nuk integrohet me Knowledge Exchange Platform • Përdorim i ulët nga kompanitë	Njësia IT e Bashkisë • Sektori privat • Universitetet • OJF • Organizata të shoqërisë civile	Bordi i Nevojave dhe Ofertave të Inovacionit funksional • Mjete të strukturuar rrjetëzimi • Forume tematike për bashkëpunim multidisiplinar

PJESA IV: Korniza e Zbatimit

Plani Financiar

Shënim:

Bëni referencë të veçantë në rast se do të siguronit fonde përmes programeve ESF, ERDF.

Mëni informacion nga tabelat e veprimeve dhe aktiviteteve.

Veprimi	Fondet e Munguara	Mungesa e Aseteve	Plani për Mbledhjen e Fondeve
Veprimi 1: Mbështetje për Farmerët (Paketim i Ripërdorshëm)	~€150,000	Zinxhirë furnizimi për paketim të standardizuar, kapaciteti i adoptimit nga fermerët	Aplikim për skema pilot CE tek ERDF; angazhim i prodhuesve të paketimeve; co-financim me Ministrinë e Bujqësisë
Veprimi 2: Përfshirja e Konsumatorëve “Blej produkte Vendore, Shpërdo Më Pak”	~€70,000	Integrim më i fortë me platformën digjitale, ekspertizë marketingu	Mbështetje nga ESF për fushatat ndërgjegjëse; sponsorizime CSR nga sektori privat (supermarkete, shitës me pakicë)
Veprimi 3: Qendra e Ekonomisë Qarkulluese për Ndërmarrjet e Vogla dhe të Mesme (SMEs)	~€500,000	Infrastrukturë fizike, trajnerë ekspertë, ekip menaxhimi afatgjatë	ERDF për infrastrukturën e qendrës; Horizon Europe për trajnime; PPP me bizneset lokale
Veprimi 4: Evente të Gjëlbra	~€50,000	Pjesëmarrje ekspertësh ndërkombëtarë, mbështetje logjistike e ngjarjeve	Sponsorizime private; Fondi i Rritjes së Gjëlbrë të UNDP; shitje bileta / financim bashkëpunues
Veprimi 5: Program Certifikimi për Bizneset	~€120,000	Standardet e skemës së certifikimit, auditorë, miratimi i politikës fiskale	Subvencione kombëtare; Programi LIFE për etiketimin ekologjik; stimuj tatimorë lokalë
Veprimi 6: Fushata Ndërgjegjësimi në Nivel Qyteti	~€300,000 (2026–2030)	Komunikues të kualifikuar, mbulim i gjerë mediatik	ESF për fushata edukative; Iniciativa CE e GIZ; partneritete me influencerë/media
Veprimi 7: Platforma Digjitale e Njohurive dhe Inovacionit	~€250,000	Mjete të avancuara IT, ofrues ndërkombëtarë të përmbajtjes	Mbështetje nga Horizon Europe (digjitalizimi), ERDF për ICT, partneritete me kompani
Veprimi 8: Sfidat e Dizajnit Qarkullues(Rinia)	~€100,000	Mentorë nga institutet e dizajnit, mekanizma për përfshirjen e studentëve	ESF për aftësitë e të rinjve; Agjenda e Gjëlbrë e BE-së për Ballkanin Perëndimor; co-financim nga universitetet.
Veprimi 9: Prezantimi i Zgjidhjeve Fituese	~€40,000	Integrim me axhendën e konferencave, qasje për investitorë	Sponsorizime private; programi EU COSME; grante kombëtare për inovacion

Veprimi 10: Konferenca Bi-vjetore për Rritjen e Gjellbër	~€150,000	Mjete për rrjetëzim, pjesëmarrje e investitorëve ndërkombëtarë	ERDF për organizimin e ngjarjeve; PPP me korporata (Future One, Maccaferri); mbështetje nga donatorë
---	-----------	--	--

Plani i Kohës

(Gantt)

Shënim:

Merrni informacionin nga tabelat e veprimeve dhe aktiviteteve.

2. Plani i Zbatjes së Rreziqeve

Kjo pjesë identifikon rreziqet kryesore që mund të ndikojnë në zbatimin e Planit të Integruar të Veprimeve (IAP) të Tiranës dhe përshkruan masat përkatëse të zbatjes. Rreziqet grupohen në katër kategori kryesore: Institucionale/Administrative, Financiare, Teknike/Operacionale, dhe Sociale/Mjedisore. Çdo rrezik vlerësohet sipas mundësisë së ndodhjes (E ulët / Mesatare / E lartë) dhe ndikimit (E ulët / Mesatare / E lartë), dhe më pas propozohet veprimi për zbatje.

1. Rreziqet institucionale dhe administrative.

Përshkrimi i Rrezikut	Probabiliteti/ Ndikimi	Masa për Zbatje	Entiteti Përgjegjës
Vonesa në miratimet administrative, prokurimin ose koordinimin e brendshëm midis drejtorive	Mesatar / i Lartë	Krijimi i një task force për koordinimin e brendshëm për zbatimin e PVI (Plani i Veprimit të Integruar). • Përdorimi i planifikimit të hershëm të tenderëve dhe template-ve për miratim paraprak. • Mbajtja e takimeve të rregullta koordinuese me drejtoritë e financës dhe prokurimit.	Drejtoria e Mjedisit; Drejtoria e Prokurimit
Kapacitet i kufizuar i burimeve njerëzore për monitorim, raportim dhe ndjekje të veprimeve të shumta të projektit.	I Lartë / I Lartë	Caktimi i një Koordinator të dedikuar të PVI brenda Drejtorisë së Mjedisit. • Kërkimi i mbështetjes nga partnerët teknikë (ICLEI, GIZ, Eco Tirana) për monitorim dhe verifikim të të dhënave. • Sigurimi i ndihmës së jashtme afatshkurtër kur është e nevojshme.	Drejtoria e Mjedisit; Drejtoria e Burimeve Njerëzore
Ndryshimet në administratën bashkiake ose rotacioni i stafit që ndikojnë në	Mesatar / i Lartë	Dokumentimi i të gjitha aktiviteteve dhe përgjegjësi në depozitë digjitale të përbashkët. • Mbajtja e raportimeve të rregullta për të siguruar kujtesën institucionale.	Drejtoria e Përgjithshme e Zhvillimit Strategjik

Përshkrimi i Rrezikut	i	Probabiliteti/ Ndikimi	Masa për Zbutje	Entiteti Përgjegjës
vazhdimësinë e projektit.			Përfshirja e detyrave të PVI në përshkrimet e punës së stafit kyç.	

2. Rreziku Financiar

Përshkrimi i Rrezikut	i	Probabiliteti/ Ndikimi	Masa për Zbutje	Entiteti Përgjegjës
Buxhet i kufizuar bashkiak për zgjerimin e veprimeve pilot ose co-financimin e thirrjeve të ardhshme.		I Lartë / I Lartë	Kërkimi i fondeve nga BE dhe donatorë (p.sh., Horizon Europe, LIFE, GIZ). - Integrimi i veprimeve të PVI në planet vjetore investimeve municipale dhe kombëtare. - Përdorimi i Partneriteteve Publike–Private për modelet e biznesit qarkullues.	Drejtoria e Financës; Drejtoria e Mjedisit
Vonesa në pagesat e granteve për Ndërmarrjet e Vogla dhe të Mesme (SME) nën skemën e Granteve të Gjelbra		Mesatar / Mesatar	Thjeshtimi i procedurave të verifikimit dhe raportimit. - Përdorimi i pagesave të ndara të lidhura me rezultatet. - Sigurimi i mbështetjes administrative për përfituesit e rinj.	Drejtoria e Financës; Njësia e Monitorimit të PVI
Luhatjet e kursit të këmbimit ose inflacioni që ndikojnë në vlerësimet e kostove.		Mesatar / I Ulët	Përdorimi i marzheve rezervë (10%) në planifikimin financiar. Rishikimi vjetor i supozimeve të kostove.	Drejtoria e Financës

3. Rreziqet Teknike dhe Operacionale

Përshkrimi i Rrezikut	i	Probabiliteti/ Ndikimi	Masa për Zbutje	Entiteti Përgjegjës
Vështirësi në ruajtjen e cilësisë teknike dhe koherencës së të dhënave në të gjitha projektet (p.sh., matjet MFA, treguesit qarkullues).		Mesatar / i Lartë	-Zhvillimi i një metodologjie të unifikuar monitorimi bazuar në bazën e të dhënave MFA 2022 të ICLEI. - Sigurimi i trajnimeve për stafin mbi menaxhimin e të dhënave. - Përdorimi i template-ve të standardizuara dhe mjeteve	Drejtoria e Mjedisit; Eco Tirana

Përshkrimi i Rrezikut	Probabiliteti/Ndikimi	Masa për Zbutje	Entiteti Përgjegjës
		digjitale për mbledhjen e të dhënave.	
Defekte teknike gjatë eventeve të gjelbra (sisteme të ripërdorshme të menaxhimit të materialeve).	Mesatar / Mesatar	Testimi para ngjarjes dhe vendosja e procedurave për përgjigje të shpejtë. • Sigurimi që furnizuesit të ofrojnë mbështetje teknike në gatishmëri.	Drejtoria e Eventeve; Eco Tirana
Pjesëmarrje e kufizuar e bizneseve në programe certifikimi ose trajnimi.	Mesatar / Mesatar	Kombinimi i stimuljeve financiare me çmime dhe njohje publike. • Përdorimi i fushatave komunikimi për të treguar histori suksesi.	CE Hub; Drejtoria e Medias dhe Komunikimit

4. Rreziqet Sociale dhe Mjedisore

Përshkrimi i Rrezikut	Probabiliteti/Ndikimi	Masa për Zbutje	Entiteti Përgjegjës
Pjesëmarrje e ulët publike ose përfshirje e kufizuar e qytetarëve në aktivitetet ndërgjegjëse.	Mesatar / Mesatar	Përdorimi i mjeteve komunikimi pjesëmarrëse (p.sh., sfida në shkolla, ngjarje komunitare). • Partneritet me universitetet dhe OJQ-të për arritjen e publikut. • Përfshirja e ambasadorëve të rinj si multiplikatorë lokalë.	Drejtoria e Komunikimit; Drejtoria e Arsimit
Rezistenca ndaj ndryshimeve të sjelljes (p.sh., organizatorët e ngjarjeve, shitësit).	I Lartë / Mesatar	Sigurimi i udhëzimeve të qarta dhe stimuljeve për respektimin e rregullave. • Futja e një rregulloreje bashkiake që promovon ripërdorimin në ngjarjet publike.	Drejtoria e Mjedisit; Zyra Ligjore
Rreziqe mjedisore për shkak të menaxhimit të dobët të mbeturinave gjatë ngjarjeve ose në vendet pilot.	I Ulët / I Lartë	Kryerja e auditimeve mjedisore para dhe pas ngjarjeve. • Sigurimi i ndarjes strikte të mbeturinave dhe raportimit të detajuar.	Eco Tirana; Njësia e Menaxhimit të Ngjarjeve

Tabela e mëposhtme përmbledh rreziqet kryesore të identifikuara përmes workshop-eve të ULG-së, veprimeve pilot dhe të strukturuar sipas kategorisë së rrezikut. Çdo rrezik pasqyron kushtet reale në tranzicionin e Tiranës drejt ekonomisë qarkulluese, së bashku me masat e zbutjes që tashmë janë planifikuar ose në proces implementimi.

Kategoria e Rrezikut	Rreziqet Kryesore të Identifikuara për Tiranën	Probabilitet i / Ndikimi	Masa për Zbutje	Aktorët Përgjegjës
Teknike	Mungesa e infrastrukturës për riciklim dhe ripërdorim (p.sh., tekstile, paketime). Mungesë ekspertize lokale për monitorimin e të dhënave qarkulluese (MFA, tregues CE). Mangësi në logjistikën e mbledhjes për rrjedha të ndara të mbeturinave.	I Lartë / I Lartë	- Integrimi gradual i mjeteve të menaxhimit të zgjuar të mbeturinave (pilot Eco Tirana). - Përdorimi i platformave online për hartimin e rrjedhave të mbeturinave dhe rrjedhave rrethore. - Bashkëpunim me universitete dhe Eco Tirana për udhëzime teknike. - Zhvillimi i kapaciteteve të stafit mbi treguesit bazuar në MFA.	Drejtoria e Mjedisit; Eco Tirana; Universiteti Politeknik
Mjedisore	Hapësirë e kufizuar për magazinimin dhe operacionet e ripërdorimit. Lirimi i mbeturinave në venddepozitime për shkak të mungesës së alternativave. Rrjedha të pakontrolluara të mbeturinave ndërtimore që përmbajnë plumb/asbest.	Mesatar / I Lartë	- Futja e mikro-qendrave për mbledhje dhe magazinim në tregjet bashkiake. - Promovimi i modeleve të ripërdorimit dhe riparimit për të reduktuar varësinë nga venddepozitimet. - Kryerja e auditimeve mjedisore në vendet e shembjes dhe ripërdorimit. - Zbatimi i mbledhjes së ndarë të mbeturinave ndërtimore dhe shembjeve.	Drejtoria e Mjedisit; Agjencia e Menaxhimit të Mbeturinave
Ekonomike	Mungesë fondesh lokale për pilotët qarkullues. Kosto e lartë e sistemeve të ripërdorshme për organizatorët e ngjarjeve. Kapacitet financiar i kufizuar i SME-	I Lartë / I Lartë	- Zgjerimi i skemës së Granteve të Gjelbra dhe tërheqja e fondeve BE/kombëtare. - Krijimi i stimujve për bizneset që adoptojnë certifikim ripërdorimi/qarkullues. - Mbështetje për	Drejtoria e Financës; Drejtoria e Zhvillimit Ekonomik; CE Hub

Kategoria e Rrezikut	Rreziqet Kryesore të Identifikuara për Tiranën	Probabilitet i / Ndikimi	Masa për Zbutje	Aktorët Përgjegjës
	ve për të zgjeruar modelet e ripërdorimit. Mosbesimi i tregut ndaj materialeve sekondare.		financim nga publiku dhe evente për startupe të gjelbra. • Promovimi i kërkesës përmes prokurimeve publike dhe tenderëve bashkiakë.	
Sociale	Ndërgjegjësim i ulët i qytetarëve mbi praktikat qarkulluese. Rezistenca ndaj ndryshimit të zakoneve (produkte njëpërdorimëshe, konsum). Mungesë besimi në cilësinë e materialeve të ricikluara. Mungesë aftësish në profesione qarkulluese.	I Lartë / Mesatar	Organizimi i fushatave edukative, programeve shkollore dhe laboratoreve qytetare. • Fushata “Blej produkte vendase, Shpërdoro Më Pak” për promovimin e produkteve lokale me paketim minimal. • Futja e Sfidës së Dizajnit Qarkullues për të rinjtë. • Integrimi i tematikave qarkulluese në kurrikulat e shkollave dhe universiteteve.	Drejtoria e Komunikimit; Drejtoria e Arsimit; OJQ-të; ICLEI
Politike Qeverisje /	Ndryshime në prioritetet politike ose në alokimin e buxhetit. Koordinim i dobët ndër-drejtorish. Kuadër rregullator lokal i kufizuar mbi ripërdorimin.	Mesatar / I Lartë	Integrimi i objektivave të PVI në buxhetin vjetor të Tiranës dhe Strategjinë 2030. • Krijimi i një Task Force ndër-drejtorish për koordinimin e PVI. • Hartimi i udhëzimeve lokale për ngjarje të gjelbra dhe sisteme ripërdorimi. • Mbajtja e komunikimit me ministrinë kombëtare (Mjedisi, Ekonomia).	Drejtoria e Përgjithshme e Planifikimit Strategjik; Zyra e Kryetarit; Ministria e Turizmit dhe Mjedisit
Ligjor Rregullator /	Mungesa e standardeve për materialet sekondare dhe certifikimin e gjelbër. Mungesa e rregullores bashkiake që detyron ripërdorimin në ngjarje. Paqartësi	I Lartë / Mesatar	Hartimi i “Rregullores për Ngjarje të Gjelbra” që detyron ripërdorimin në ngjarje publike. • Bashkëpunim me Ministrinë e Mjedisit për përputhjen e standardeve. • Përfshirja e kriterëve qarkulluese në tenderët dhe prokurimet bashkiake.	Zyra Ligjore; Ministria e Mjedisit; Njësia e Prokurimit e Bashkisë

Kategoria e Rrezikut	Rreziqet Kryesore të Identifikuara për Tiranën	Probabilitet i / Ndikimi	Masa për Zbutje	Aktorët Përgjegjës
	në përkufizimet ligjore kombëtare të qarkullimit.			
Të Dhëna / Monitorim	Të dhëna të fragmentuara mbi rrjedhat e materialeve dhe pjesëmarrjen e biznesit. Mungesa e treguesve të standardizuar CE ose ndërveprueshmërisë së të dhënave. Vështirësi në lidhjen e rezultateve të monitorimit me përshtatjet e politikave.	Mesatar / Mesatar	Përdorimi i bazës MFA (2022) të ICLEI si referencë për treguesit e PVI. - Ndërtimi i një Dashboard-i Bashkiak për Qarkullimin (mjet digjital monitorimi). - Verifikimi vjetor i treguesve me INSTAT & Eco Tirana. - Raportimi i gjetjeve në format të hapur të të dhënave (open data).	Njësia e Monitorimit të PVI; INSTAT; Eco Tirana

Korniza e Monitorimit

Objektivi Specifik	Treguesi i Rezultatit	Formula e Llogaritjes	Vlera Bazë (Viti)	Vlera Synuar (Viti)	Burimet e të Dhenave	Përgjegjës
1.1 Mbeshtetja e modeleve në ripërdorim përmes Granteve të Gjelbra	Numri i SME-ve të financuara për inovacion në ripërdorim.	Numri i granteve të akorduara	2024: 20 SMEs	2030: ≥ 100 SMEs	Regjistri i Granteve Bashkiak; Eco Tirana	Drejtoria e Mjedisit
	% e SME-ve të mbështetura që ruajnë modelin qarkullues pas një viti.	$(\text{SME aktive me ripërdorim} / \text{Totali i SME-ve të financuara}) \times 100$	2024: për t'u përcaktuar	2030: $\geq 75\%$	Raportet ndjekjeje	Drejtoria e Mjedisit
1.2 Krijimi i Qendrës së	Numri i SME-ve të	Numër	2025: 0	2030: ≥ 250	Regjistrat e CE Hub	Drejtoria e Zhvillimit

Ekonomisë Qarkulluese (CE Hub)	trajnuara ose të inkubuara					Ekonomik
	Numri i partneriteteve SME–Universitet	Numër	2025: 0	2030: ≥ 100	Marrëveshje bashkëpunimi (MoU) të CE Hub	Bashkia & Universitetet
2.1 Futja e sistemeve të ripërdorimit në ngjarjet publike	% e ngjarjeve bashkiake me sistem ripërdorimi	(Ngjarje me ripërdorim / Totali i ngjarjeve) $\times 100$	2024: 0%	2030: 100%	Raporte ngjarjesh	Drejtoria e Eventeve
	Sasia e paketimit njëpërdorimësh të shmangur (kg)	Të dhëna MFA – krahasim para/pas ngjarjes	2022: 0.7 ton/banor mbetje EoL	2030: ≥ 1 ton e shmangur/ngjarje	MFA; raporte ICLEI	Eco Tirana; ICLEI
2.2 Zhvillimi i Udhëzuesit për Ngjarje të Gjelbra	Numri i udhëzuesve bashkiakë të miratuar	Numër	2025: 0	2026: 1	Fletorja Zyrtare	Zyra Ligjore
3.1 Rritja e ndërgjegjësi mit dhe pjesëmarrjes së qytetarëve	Numri i banorëve të përfshirë në fushata të ekonomisë qarkulluese	Numër	2024: 2,000	2030: $\geq 10,000$	Anketime pjesëmarrje në ngjarje	Drejtoria e Komunikimit
	% e qytetarëve që demonstrojnë njohuri për ekonominë qarkulluese	(Respondetë të ndërgjegjësuar / Totali) $\times 100$	2025: për t'u përcaktuar	2030: $\geq 70\%$	Anketime	Drejtoria e Komunikimit
3.2 Përfshirja e të rinjve në inovacionin qarkullues	Numri i studentëve që marrin pjesë në Sfidën e Dizajnit të Ekonomisë	Numër	2025: 200	2030: $\geq 1,000$	Të dhëna arsimore	Bashkia e Tiranës

	Qarkulluese					
	Numri i projekteve të transformuar në start-up-e	Numër	2025: 0	2030: ≥ 10	Regjistrat e qendrës	CE Hub; Ministria e Arsimit
4.1 Forcimi i monitorimit qarkullues	Numri i treguesve qarkullues të monitoruar çdo vit	Numër	2022: 10 tregues MFA	2030: ≥ 20	ICLEI MFA 2022; Eco Tirana	Njësia e Monitorimit IAP
	Norma Socio-Ekonomike e Qarkullimit të Inputit (ISCr)	Rciklimi/ PM $\times 100$	2022: 2%	2030: $\geq 10\%$	Bazë MFA	Drejtoria e Mjedisit
	Produktiviteti i Materialeve (PM)	GDP_local / PM	2022: 1.2 €/kg	2030: 1.8 €/kg	INSTAT, MFA	Drejtoria e Mjedisit

PËRFUNDIME

Vetë-vlerësimi i procesit lokal

Përgatitja e Planit të Integruar të Veprimeve të Tiranës ndoqi një qasje pjesëmarrëse dhe iterative përmes URBACT Local Group, duke përfshirë departamentet komunale, bizneset, akademinë dhe OJQ-të. Ky proces mundësoi prioritarizimin e përbashkët të veprimeve dhe promovoi bashkëpunimin ndërsektorial, megjithëse evidentoi edhe sfida si integrimi i kufizuar i të dhënave dhe nevoja për koordinim më të fortë ndër-departamental. Përgjithësisht, procesi forcoi bashkëpunimin, zotërimin institucional dhe kapacitetin e qytetit për të dizajnuar politika qarkulluese bazuar në të dhëna dhe pjesëmarrje.

Mësimet e nxjerra

Procesi i IAP tregoi se tranzicioni drejt ekonomisë qarkulluese varet nga angazhimi i hershëm i aktorëve, testimi praktik i pilotëve dhe komunikimi i vazhdueshëm. Pilotët treguan se mbështetja financiare dhe rregullatore mund të mobilizojë në mënyrë efektive bizneset dhe qytetarët. Mësimet kryesore përfshijnë rëndësinë e monitorimit të bazuar në të dhëna, ndërtimin e vazhdueshëm të kapaciteteve dhe lidhjen e iniciativave lokale me kuadrin kombëtar për të siguruar qëndrueshmëri afatgjatë.

[illegible]